

14 év felett

Elsősorban:

Mikszáth Kálmán: A beszélő köntös. Piliscsaba, Konsept-H, 2011. 116 p.

Az 1889-ben írt A beszélő köntös jellegzetesen mikszáthi történelmi idill. A három részre szakadt ország korát idézi vissza; a helyszín Kecskemét, a "különleges státusú" város nehezen megőrzött szabadsága miatt szenved hol ettől, hol attól a féltől. Bár Mikszáth több helyütt is hivatkozik a történet hitelességére, témája mégsem a történelmi konfliktusokra épül, "mert a mese benne a fő, a történelmi események csak mint színek bukkannak föl mögötte". A mese Lestyák Mihály, a kicsapott diákból lett kecskeméti főbíró és Cinna, a szép és hűséges cigánylány alakja körül bonyolódik. Az ő szerelmük történetét írja le Mikszáth sok humorral és szeretettel.

Mikszáth Kálmán: A két koldusdiák. Budapest, Heted7világ, 2006. 106 p.

Az árva testvérpár megható története a 17-18. század fordulóján játszódik: a halálra botoztatott jobbágy fiai, Pista és Laci a végtelen nyomorúság és kiszolgáltatottság elől menekülnek, egyikük Bécsbe, másikuk Erdélybe, hogy megannyi félelmetes és izgalmas, szívszorító és hősi kaland után II. Rákóczi Ferenc kurucainak táborában találkozzanak. Megpróbáltatásaiknak azonban itt sem szakad vége, félreértések miatt ismét menekülniük kell. Amikor a becsületük, tisztességük forog kockán, akkor ismerik föl, hogy sorsuk nem lehet a folytonos menekülés, és a két nyíltszívű diák őszintén föltárja életét a nagyságos fejedelem előtt, aki megjutalmazza őket hűségükért. A két koldusdiák története a megpróbáltatásokat nagy lelki erővel elviselő, az élet nehézségeiben megigazuló fiatalok története. Az ifjúság széles körében érdemes ajánlani.

Jack London: A vadon szava. 3. kiad. Budapest, Holnap, 2012. 95 p.

Az író legjelentősebb alkotói korszakának egyik remek darabja, A vadon szava 1903-ban jelent meg, és rövidesen a legsikeresebb könyvek közé került. Cselekménye háttérben a kilencvenes évek végén kitört kanadai aranyláz szerepel. A gazdagodás reményétől elkápráztatott amerikaiak körében páratlan mértékben fellendült a kutyák iránti kereslet, szerepük ugyanis a lelőhelyek felfedezésében pótolhatatlan. E célból lopják el Santa Clara-völgyi otthonából Bruckot, a kutyát, "aki szinte" egyik napról a másikra kerül bele egy gyötrelmekkel, kínzásokkal tarkított, kegyetlen életformába. Kiszolgáltatott áldozatként vergődik az eldurvult, a meggazdagodás örületétől megszállott emberek között, s ebben az irgalmatlan világban tárulnak fel értékei.

Fekete István: Csí és más elbeszélések. Budapest, Móra, 2015. 182 p.

Fekete István regényeiből ismert szereplők, Kele, a gólya, Hú, a fülesbagony, valamint Csí, a fecske bukkan fel a kötet megkapóan szép elbeszéléseiben. Csí felesége megbetegszik, így nem tud társaival elrepülni, amikor eljön az idő. Csínek el kell hagynia párját, hiszen ez a törvény. Vit, a szerelmes feleség visszavárja urát, s közben tanúja lesz egy másik elválásnak: a kórházban halálos beteg asszonyt ápolnak, aki tudja, hogy hamarosan örökre el kell szakadnia férjétől, s egyetlen öröme már csak a kis fecskelány társasága. A hosszú várakozás alatt Vitnek új társa akad, ám ő csak akkor kezdi el új életét, amikor Csí is új asszonnyal tér vissza... A kötet további öt történetében is tanúi lehetünk annak, hogyan fonódik össze az emberek és az állatok sorsa, s miként merítenek erőt az emberek a természet folytonos megújulásából.

vitész Somogyváry Gyula: És mégis élünk. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft 2017. 360 p.

Somogyváry Gyula regénye szinte teljesen történelmi tényeken alapul. Egy testvérpár romantikus szerelmi történetében hazánk egyik legtragikusabb – és egyben legfelemelőbb – korszakát idézi fel, az 1920-21-es éveket. Trianon döntéshozó urai Nyugat-Magyarországot is el akarták csatolni – a háborúban ugyancsak vesztes – Ausztriához. De akadt egy maroknyi népesség, amely fellázadt az igazságtalan döntés ellen. Egyetemisták, gazdalegények veterán frontkatonák, volt különítményesek, magyarok, németek, horvátok harcoltak az országrész megmaradásáért. Hősies küzdelmük a híres,

kikényszerített népszavazásig vezetett, ahol Sopron a leghűségesebb magyar városnak bizonyult. Az És mégis élünk lélekemelő története az igaz hazafiság regénye.

Maderspach Viktor: Menekülésem története, Élményeim a nyugat-magyarországi szabadságharcból. Lazi kiadó, 2013. 234 p.

Nemzeti hőseink egyike, Maderspach Viktor a trianoni tragédia után is hű marad a szülőföldjéhez. Kényszerűen román állampolgárrá válva próbál élni a birtokán.

Nem hagyják. Világháborús szereplése, a Székely Hadosztályban véghezvitt tettei miatt ugyanis nagy vad a román titkosrendőrség számára.

A sorozatos zaklatások és provokációk rövidesen cselekvésre kényszerítik: 1921 májusában a szó szoros értelmében kénytelen kitörni a családi fészekből, s birtokáról fegyveres harc után megszökve, a havasokon át az őt üldöző zászlóaljnyi katona elől Csonka-Magyarország felé veszi az irányt... Kalandos és hihetetlenül izgalmas eseményekben gazdag útjáról szól a „Menekülésem Erdélyből” című ezen írása.

Magyarországra érkezése után azonnal bekapcsolódik a fegyveres küzdelembe Nyugat-Magyarországért. Az egykori különítményeseinek maradékával és az új társakkal ismét harcba száll. 1921 augusztusában már ott van a Sopron környéki felszabadító harcokban, szeptemberben részese az osztrák csendőrséget megfutamító Rongyos Gárda győzelmének. Szeptember végéig a Nagymartoni V. Felkelő „hadsereg” parancsnoka, majd Sopronban az Ostenburg-zászlóalj tisztje... Élményeiről, tapasztalatairól szól az „Élményeim a nyugat magyarországi szabadságharcból” című, korábban napilapban, sorozatban megjelent írása.

A kötetet azoknak ajánljuk, akiket érdekel Maderspach Viktor, a rendkívüli ember, a magyar hazafi, a magyar hazáért és Erdélyért nagy áldozatokat hozó család sarja, aki érthető módon szállka a sziguranca, a román hódítók szemében, és aki 1921-ben utoljára hagyta el fegyverrel a kezében az általa nagyon szeretett szűkebb hazát, Erdélyt, s a Déli-Kárpátokat.

Fekete István: Ballagó idő. Budapest, Móra, 2010. 473 p.

Nem sokkal halála előtt fejezte be Fekete István a gyermekkorát megidéző önéletrajzi regényét. A műben nemcsak a gyermekekévek elevenednek meg, asszociatív képsorokban rekonstruálja életének - főleg ifjúkorának s első világháborús élményeinek - állomásait is az író. "Ebben a könyvben sem túlzás, sem nagyotmondás nem fog előfordulni. Gyónás ez a könyv, emlékeim feltisztult szeretete szülőföldemnek, minden emberének, akik emlékeimben, amíg élek, vagy még azon is túl - írásaimban - örökké élnek" - vallja az író regénye első lapjain. A szülőföld (a somogyi falu, Gölle) tájai és népe, a "göllei ember", ahogy Fekete emlegeti őket, nemcsak a gyermekkori élményvilág meghatározói, hanem mindenkor összehasonlítási alapul, mércéül szolgálnak új tájak, emberek megítéléséhez és megszeretéséhez. Apja falusi tanító: "mestör úr" és gazdálkodó félpaszta volt, s a gyermek, a Mestörpista - annak még a szöme se áll jól" - ahogy a gölleiek emlegetik, pasztopajtásaival járja a határt, ismerkedik a természettel, s főképpen az állatokkal. Nem is csoda, hogy a szabad élet után, amikor kilencéves korában Kaposvárra kerül, nem találja fel magát, idegen számára a városi környezet. Az önéletrajz az író 14 éves korában, a világháború kitörésének napján zárul. A gyermekkori világ és a szülőföld iránti nosztalgiával teli, derűvel, humorral elmesélt történetekben felismerhetők a természetet későbbi pályáján érzékletesen megelevenítő író inspiráló élményei, sőt néhány könyvének alapmotívumai is.

Durrell, Gerald: Családom és egyéb állatfajták. Budapest, Európa, 2015. 375 p.

Durrell könyvének színtere Korfu, főszereplői családja hihetetlenül bohém tagjai: a remekül főző, kedvesen naiv mama, az íráson kívül mindenre süket és vak Larry, a fegyverekért és a vadászatért bolonduló Leslie, a pattanásaival bajlódó, örökösen szerelmes Margó és a tízéves kisfiú, Gerry, aki már akkor bolondja minden létező állatnak. Családja mulatságos kalandjait és a maga köré gyűjtött állatok - melyek között a kutyától a teknősbékán át a sirályig minden megtalálható - okozta bonyodalmakat, meghökkentő pillanatokot nagyszerű humorral és derűvel idézi fel az író, vidám pillanatokot szerezve gyerek és felnőtt olvasójának egyaránt.

Fekete István: Hajnal Badányban. Budapest, Móra, 2010. 224 p

Az 1870-es években játszódó regény egy poétikusan szép gyermekszerelem története. A badányi erdő mélyén levő vízimalomban él egy molnár kislányával, Pannival, és segédjével, az árva Matyival. A két gyerek között játszópajtási viszonyból szövődik a szerelem, de ahogy növekednek, egyre több akadály gördül bontakozó kapcsolatuk elé. A kislányt anyja halála után gazdag rokonok nevelik, akik egy erdészhez akarják feleségül adni. Az erdészt egy éjszaka megölik, a meggyilkolásával vádolt Matyit börtönbe hurcolják. De a fiúnak vannak segítőtársai, a betyárok, akik felkutatják az igazi bűnöst, kiszabadítják Matyit a börtönből, s most már nincs akadálya a házasságnak. Nem is annyira a kissé érzelmes történet a regény igazi értéke, hanem a táj, a badányi erdő kitűnő leírása, hangulatos megjelenítése. A könyv másik érdekessége a somogyi betyárok életének rajza.

Gárdonyi Géza: Isten rabjai. Budapest, Holnap, 2009. 354 p.

A regényt 1906 és 1908 között írta Gárdonyi, amikor is érdeklődése egyre inkább a magyar múlt felé fordult; saját politikai, társadalmi és vallásos gondolatait ágyazta be a história jelmezébe. Gazdag képekben kelti életre IV. Béla korát, a tatárjárástól feldúlt és szézilált ország életrendjét, a női és a férfikolostorok belső világának különös, furcsa, ridegen szigorú ritmusait. A könyv középpontjában szerelmi epizód áll: Jancsi fráter vonzódása a király lánya, Margit iránt. A könyv nagy értéke, kitűnő atmoszféra teremtő ereje.

Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig. Budapest, Móra, 2017. 307 p.

Ezt az 1920-ban írott könyvet kezdettől fogva Móricz életművének legjavához számították a kritikusok. A regény olvasható a jóság-szeretet-ártatlanság himnuszaként, a gyermeki lélek szentimentális bemutatásaként, önéletrajzi elemekkel átszőtt vallomásként, emlékezésregényként, beszámolóként a kollégiumi életről. Ugyanekkor e kisvilág képében Nyilas Misi sorsában lehetetlen nem észrevenni a cseppben a tengert tükrözőtető szándékot, a korhadt, ósdi, mégis veszedelmesen virulens magyar elmaradottságot bíráló hangot, a lázadást minden fennállóval szemben.

Stowe, Harriet Beecher: Tamás bátya kunyhója. Budapest, Ciceró, 2011. 218 p.

1850-ben a déliek nyomására az Amerikai Egyesült Államok kongresszusa törvényt hozott arról, hogy a szökött rabszolgákat a szabad államok területén is el kell fogni. A törvény mélységesen felháborította az addig közömbös északiakat is. Ebben a válságos időszakban (1852-ben) jelenik meg a regény, s már megjelenését követően világraszóló sikert arat. Hatása abban rejlik, hogy írója a kor legégetőbb kérdéseire tapintott rá. A mű - mely "valóságos lexikona a rabszolgaságnak" - a címszereplő sorsának tükrében mélyreható elemzést adja a rabszolgatartók és hatalmukban lévő négek ellentétének, s egyben vitairat azok ellen, akik érvekkel próbálták igazolni a rabszolgaság intézményét. Stowe minden néger szereplője rácsófol a négek alacsonyabbrendűségének teóriájára. elsősorban a szelíd, becsülletes, szolgaságának tudatában a halálba is beletörődő Tamás bátya, de George Harris is, aki családjával együtt megszökik, és Északon, művelt emberként a társadalom kiváló tagja lesz. A Tamás bátya kunyhója nemcsak hiteles és leleplező mű, hanem az író humorának, az életteli, kitűnően megrajzolt figuráknak köszönhetően érdekes és szórakoztató olvasmány is.

Lengyel Balázs: A szebeni fiúk. Móra, Budapest 1994. 232 p.

Izgalmas történelmi regény a negyvennyolcas szabadságharc idejéből. A nagyszebeni gyerekek gondtalan csatajátékából, romantikus várépítéséből váratlanul országos méretű hőstett válik. Egy kihallgatott beszélgetés hírére elviszik Bem apónak, ezzel segítve hozzá a nagy tábornokot, hogy zseniális módon kiűzze az osztrákokat Szeben várából. A fordulatos, szép történetben fel-feltűnik a negyvennyolcas események sok ismert alakja, a szebeni fiúk a rajongásig szeretett költővel, Petőfi Sándorral is találkoznak.

Hollós Korvin Lajos: A Vörös-torony kincse. Unikornis, Budapest 1998. 362 p.

Regényirodalmunkban s ezen belül az ifjúsági regényirodalomban az egyik legbőszéesebben feldolgozott történelmi időszak a Rákóczi-szabadságharc korszaka. Hollós Korvin Lajos regénye elsősorban a szó legjobb értelmében vett kalandosságával válik ki a hasonló témájú regények közül, s ez a tulajdonsága teszi kitűnő ifjúsági olvasmánnyá. Eddigi kiadásai és a regény nagy keresettsége a könyvtárakban, szemléltetően bizonyítják az ifjú olvasók érdeklődését e kitűnő fantáziával megírt regény iránt. A Vöröstorony kincse II. Rákóczi Ferenc idejében játszódik. Főhőse Eke Miska hegyaljai parasztfiú, akinek családját és barátait kiirtották a labancok, neki magának is el kellett hagynia otthonát. Így lett belőle Bujdosó Miska, aki társaival együtt megmenti a fejedelem elrabolt kincsesládikóját, és sok izgalmas esemény után visszajuttatja hozzá. Ugyanakkor élete nagy vágya is teljesül: beállhat a kuruc seregbe katonának.

Emily Brontë: Üvöltő szelek. Ulpius Ház Budapest, 2013. 418 p.

A korabeli kritika értetlenül fogadta ezt a „rendhagyó” regényt, Emily Brontë egyetlen prózai alkotását. Még nővére, Charlotte is jóformán mentegetni, magyarázni, szépíteni próbálja ezt az elemi erejű, jóformán a semmiből kiszökkenő alkotást – az *Üvöltő szelek* második kiadásához, 1850-ben írt előszavában „primitív műhelyben, egyszerű szerszámokkal” készült, gránittömbből durván faragott szoborhoz hasonlítja immár halott húga regényét. Ma már a Brontë nővérek közül a kritika is, az olvasói közvélemény is Emilyt tartja a legnagyobbnak, az *Üvöltő szelek*-et nemcsak jobbnak, mint akár a *Jane Eyre*-t, hanem világirodalmi rangú műnek, a 19. század egyik reprezentatív nagy regényének. Gyűlölet és szerelem együttélését, egymást erősítő-romboló hatását Emily Brontë előtt talán senki, azóta is csak kevés alkotó érzékeltette ilyen elemi erővel. Emily Brontë – írja Ruttkay Kálmán – „nem moralizál, nem a büntető törvénykönyv paragrafusaiban gondolkodik, nem gondol a társadalom működését szabályozó erkölcsi normákkal, nem hívja segítségül az isteni igazságszolgáltatást, s ő maga sem szolgáltat költői igazságot. Nála, mint minden más, a jó és a rossz is a »lenni vagy nem lenni« nagy alapkérdésének függvénye.”

Hemingway: Az öreg halász és a tenger. Könyvmolyképző, Szeged, 2008. 96 p.

Az író reprezentatív műve, amelyért 1954-ben Nobel-díjat kapott. Santiago, a kubai halász kissé fáradt, majdnem primitív ember. A 20. század irodalmának igazi hőse. Nyolcvannégy napi sikertelen halászat után újra tengerre száll, s valóban sikerül elfognia egy óriási marlint. Három napig küszködik vele a tengeren, de a cápák megfosztják zsákmányától, s nem visz haza mást a kikötőbe, csak a nagy hal csontvázát. A regény az emberi bátorság, helytállás és akaraterő himnusza. „Az embert el lehet pusztítani, de legyőzni nem lehet” – mondja Santiago. Kevés felemelőbb igazságot mondtak még ki az emberről. Hemingway varázsos, az élőbeszédre emlékeztető stílusa drámai feszültségeket teremt a műben.

Továbbá:

Maderspach Viktor: Az oláhok vérnyomában a Fekete-tengerig. Lazi Kiadó, 2017. 252 p.

Maderspach Viktor Erdély szülöttje volt, valamikor hatalmas birtokok ura, hiszen a Zsil völgyének vidéke, a Retyezát és a Páreng-havasok jó része is a Maderspach-birtokhoz tartozott. Ebben az elhagyatott vadon világban nőtt fel, itt szívta magába a természet iránti szeretetet, és itt tanulta meg, mit jelent a szabadság, mit jelent imádni a szülőföldet.

Az első világháború kitörésekor az elsők között jelentkezett harctéri szolgálatra, a háborúban merész és rendkívüli megbízatásokat hajtott végre. Amikor 1916 augusztusának legvégén Románia megtámadta Erdélyt, Maderspach Viktor - aki éppen odahaza volt szabadságon - kieszközölte, hogy ne kelljen visszatérnie az ezredéhez, s mint a terepet kiválóan ismerő felderítő, önkéntes katonákból szervezett vadászkülönítményével részt vett a betolakodók ellen vívott harcokban. Az igazi gerilla harcmódot követő, mindenre elszánt csapatával végrehajtott sikeres akciói nagyban hozzásegítették a hadvezetést ahhoz, hogy gyorsan és csúfosan visszaszorítsák Erdélyből a hódítókat, majd Bukarest

elfoglalása után a demoralizált ellenséget a Fekete-tengerig üldözzék.

Maderspach Viktor könyve ennek az időszaknak a személyes történelmét beszéli el. Az olvasmányos írás értékes forrásanyaga az I. világháború történeti kutatásainak. A műből a háború "természetráját" a hivatalos történetírásnál jóval plasztikusabban, őszintébben ismerhetjük meg, nemcsak azokra a mozzanatokra tér ki, amelyek a borzalmakat példázzák, hanem megmutatja a világháború mindennapjainak jellemformáló élményeit is. Nem utolsó sorban pedig a könyv felmutatja egy kiváló képességekkel rendelkező rendkívüli ember sziklakemény jellemét, izzó hazaszeretét, és roppant eredeti személyiségét.

Sue Townsend: A 13 és 3/4 éves Adrian Mole titkos naplója. Budapest, Gabo, 2009. 224 p.

Az angol ifjúsági író nagy sikerű kamaszregényét, A 13 és 3/4 éves Adrian Mole titkos naplóját egyáltalán nem túlzás titkosnak nevezni; Adrian Mole ugyanis szinte kizárólag olyan dolgokat rögzít, amelyeket a köztudottan nem kis mértékű kamasz szégyenlősség, de a serdülő diplomáciai érzéke is tilt közszemlére tenni. Mert ki beszélhet nyíltan "lehetetlen" anyjáról, az italos üveghez menekülő apjáról, a családi békét feldúló és óriási hangerővel kísért különféle eseményekről, vagy akár kamaszszívét meggyőtrő kiválasztottjáról? Hasonló szemérmesség tiltja, hogy kendőzetlenül reflektáljon iskolatársai esetenkénti alattomos megnyilvánulásaira. Adrian Mole titkaiban magyar kortársai a ráismerés örömeivel fedezhetik fel a rokon helyzeteket, az ismerős gondokat és reményeket.

J.R.R. Tolkien: A babó 6. kiad. Budapest, Ciceró, 2004. 242 p.

A babó története Tolkien A Gyűrűk Ura című trilógiájának közvetlen előzménye. Főhőse Bilbo Baggins (a későbbiekben Zsákos Bilbó), aki békésen éli világát mindaddig, amíg a nagy varázsló, Gandalf és a tizenkét törp be nem állít hozzá, hogy átnyújtsa atyai örökségét, egy térképet, amelynek zegzugos, cirkalmas jelzései Smaug sárkány - a törpök kincsének elrablója és őrzője - rejtekéhez vezetnek. Mr. Baggins látogatói unszolására velük tart a kincsvadászaton, amelynek során sárkányokkal, trollokkal csapnak össze, tündékkal találkoznak, mesés kincsekre tesznek szert, köztük a későbbi eseményekben meghatározó szerepet játszó ama bizonyos Gyűrűre is. A történet nyomon követi a hadjárat jelentősebb állomásait, miközben egy különleges fantáziavilágba csalogatja egyre beljebb és beljebb ifjú olvasóit.

Jack London: A beszélő kutya. Budapest, Kossuth, 2015. 207 p., 21 cm

A regény főszereplője Jeromos, a skót terrier élete során több gazda otthonában megfordul. Elsőként az ültetvényes Haggin úrnál tanulja a "négerfogást", majd az Arangi nevű hajó kapitányához, Van Hornhoz kerül, aztán a kegyetlen, ám rendkívül okos kannibál törzsfőnök, Bashah veszi magához, később Nalasu, a világtalan bennszülött tanítja jelbeszédre, végül pedig a gazdag, világjáró Kenan családjában rátalál az igazi szeretetre. Sorsát ezek az emberek alakítják, náluk szerez tapasztalatokat jóságról és gonoszságról, szeretetről és hűségről, emberi természetről. Bárhová is veti azonban az élet, sohasem hagyja cserben bátorsága és hűsége.

Tamás Menyhért: A csodabárány. Budapest, Nap, 2000. 111 p.

Tamás Menyhért a bukovinai székelyek életét, hányattatásait már több regényében is megörökítette. Szinte valamennyi munkájában a történelmi emlékezet által őrzött mondák szolgálnak az események háttéréül. Ez alkalommal a csodaszarvas hőseinek, Hunornak és Magyarnak a kései utódai, Kele és Solt üldözik a vadat, és végül, ha nem is a csodaszarvas, de A csodabárány nyomára jutnak. A lírai és mesés elemekben bővelkedő, az eredetmonda idézeteivel át meg átszótt, költői képekben bővelkedő, megkapóan szép történetet a fiatal olvasók körében nyomatékosan érdemes ajánlani.

J.R.R. Tolkien: A Gyűrűk Ura. Budapest, Európa, 2017. 3 kötet 1774 p.

Tolkien már több nemzedéket meghódító háromkötetes tündérmeséje a Harmadkorban játszódik, és a hobbitok és szomszédaik történetét, földrajzát, mitológiáját, életét beszéli el. A trilógia első részéből kiderül, milyen fenyegetést jelent a békés hobbitok számára a Fekete Föld, Mordor, valamint hogyan alkotta meg a gonosz Szauron a Végzet Hegyének segítségével az Egy Gyűrűjét, a

hatalom jelképét (A Gyűrű Szövetsége). A második kötetben a Gyűrű Szövetsége megbomlik, az árulások miatt a fenyegető veszedelem még tragikusabb árnyalatot kap (A két torony), és hamarosan kezdetét veszi a nagy Gyűrűháború, a hobbitok derekas küzdelme (A király visszatér). Naiv eposzokra, lovagi költeményekre hasonlító kalandok, vándorlások, mitikus történetek színesítik az elbeszélés vázát – izgalmas, fantáziát megmozgató utazásra invitálva a mai tizenéveseket is.

Kittenberger Kálmán: A Kilimandzsárótól Nagymarosig. Budapest, Unikornis, 1997. 354 p.

Kittenberger Kálmán 1902-ben indult el első gyűjtőújtára a Nemzeti Múzeum megbízásából. Nagyon rövid megszakításokkal mintegy tizenhat évet töltött el azon a földrészen, amelynek állatvilágát ma is az ő gyűjtőszemléje jóvoltából ismerhetjük. Tudományos körökben Afrika-kutatóként emlékeznek róla, a nagyközönség azonban inkább népszerű, olvasmányos írásait - útirajzait, vadásztörténeteit - tartja számon, köztük ezt a kötetet, amely 1956-ban jelent meg először. Az Egyenlítő vidékére, a Kilimandzsáró őserdeibe és a környező sztyeppékre-szavannákra, Danakil-földre, majd a Viktória-Nyanza partvidékeire kalauzol, vissza-visszatérve a szülőháza tájaira is. És amilyen sokszínű a világ, amelyet megidéz, olyan változatosak az írások is: novellák és lírai hangvételű történetek, anekdotázó beszámolók, finom humorral plasztikázott megfigyelések, izgalmas vadászkalandok és szemléletes leírások kapcsolódnak egymásba. A vadászkalandok és gyűjtőutak közben kitárul előttünk Afrika minden szépsége, a nyomorúságos falvak dolgos világa, a babonassággal rettegettségben tartott emberek mindennapos drámája, a szokások és hagyományok, amelyeket híres varázslók tartanak életben, egy régi világ letűnt élete. A Kilimandzsárótól Nagymarosig című munkája irodalmi értékeket is felmutató mű. Nemcsak ismeretterjesztő és izgalmas beszámoló voltában kiemelkedő, de üzenetében is: a humánusra, az élet szeretetére és megbecsülésére irányítja a figyelmet.

Charlotte Bronte: A lowoodi árva. 5. kiad. Budapest, Móra, 1999. 345 p.

Bronte Jane Eyre című regénye ifjúsági változatának, A lowoodi árvának címszereplője miután tanítói oklevelet szerez, egy gazdag birtokos, Rochester házában lesz nevelőnő. A ház ura és a fiatal lány között szerelem szövődik, ám boldogságukat beárnyékolja, hogy Rochester már nős, nem hagyhatja sorsára a házasságuk során megőrült, beteg feleségét. Amikor mindez Jane tudomására jut, elmenekül a házból, és majdnem mocsárba fullad. Rivers tisztelendő menti meg, aki nemcsak a házába fogadja, de feleségül is kéri a lányt. Jane azonban rejtélyes hívást érezve, még egyszer ellátogat Rochesterhez, így értesül a szörnyű tragédiáról: a házban tűz ütött ki, amelynek során a kastély ura megvakult és megnyomorodott, felesége pedig életét vesztette. Jane ennek ellenére hozzámegy a férfihez és halálukig boldog házasságban élnek. A Szász Imre átdolgozásában olvasható klasszikus mű elsősorban nem romantikus cselekménye, hanem árnyalt, finom jellemábrázolása, pompás stílusa és szerkesztése okán számíthat sikerre a mai, leginkább leány olvasók körében.

Tóth Béla: A magyar anekdotakincs. Budapest, Saxum, 2007. 306 p.

Tóth Béla legnépszerűbb műve eredetileg hat kötetben jelent meg 1898 és 1903 között. A mostani válogatás - Szalay Károly munkája - arra törekedett, hogy a hat kötet javát adja, érzékeltetve vele az anekdotákat gyűjtő és rendszerező egyéniségét; "egy népét, hazáját, múltját, történelmét szerető, morális lény magatartása tükröződik abban a tengernyi anekdotában, amit a magyar anekdota óceánjából kimeregetett". A hatalmas gyűjtemény rendezőelve kronológiai. Így olvashatjuk egymás mellett Árpád és Géza fejedelemeiről szóló történeteket, a II. András királyunk korából származó Makó Jeruzsálemtől szólás anekdotikus eredetét, Hunyadi Jánosról, Mátyás királyról szóló számos anekdotát, Kinizsi cseleit, majd történelmi korszakokon keresztül átvezeti, olvasóit a századvég anekdotakincsébe. Az anekdota mint műfaj is kellemes olvasmány, de művelődéstörténeti értéke sem csekély. Ezért elsősorban a könnyű, de elgondolkodtató olvasmányra vágyóknak, a magyar történelem iránt érdeklődőknek ajánlható.

Jack London: A maják kincse. Budapest, Holnap, 2009. 295 p.

Jack London A maják kincse című, filmforgatókönyvből készült „színes meséjét” ez alkalommal Tersánszky Józsi Jenő remek fordításában ismerhetik meg a kalandregények kedvelői. A történet

főszereplője, a jó kedélyű, fiatal milliomos, Francis Morgan lelkesen fogadja elhunyt édesapja legjobb barátjának, Regannak és egy elszegényedett fiatal nemesnek, senior Alvarez Torresnek a javaslatát, hogy kutassa fel a család egyik őse, a vén tengeri rablóként emlegetett Sir Henry Morgan elásott kincseit. Három héttel később már a közép-amerikai Chiriquai lagúnák közelében vitorlázik, és egy maja pap segítségével a maják legendás kincseinek nyomába ered. Fantasztikus kalandok, halálos ellenségek, reménytelen szerelem, váratlan fordulatokban bővelkedő kincskeresés, rejtélyes maja kultúra, elveszett lelkek a középkorból, tőzsdei manőverek a 20. századból, és egy csipetnyi ironia - minden együtt van ahhoz, hogy a regény Cserkúti Dávid grafikus, a képregények figuráit idéző jellegzetes fekete-fehér illusztrációinak kíséretében, felhőtlen kikapcsolódást biztosítson ifjú és felnőtt olvasónak egyaránt.

Gerd Durrell: A részeg erdő. Budapest, Európa, 2012. 235 p.

A népszerű szerző természettudományos ismeretekkel dúsított, humoros hangvételű regénye az 1954-ben Dél-Amerikában tett hathónapos útjának élményeiből született. A szerző a világnak azon a táján honos különös néglábulókból és madarokból akart néhány példányt összegyűjteni, elsősorban Tűzföld és Paraguay területén. Az előre nem látott körülmények miatt azonban kutatásait csupán argentin területen végezhetette. E kutatóút "napos oldaláról" szól a szerző mulatságos regénye, mely a tőle megszokott könnyed stílusban számol be kalandjairól, az indiánokkal való nem mindig zökkenőmentes kapcsolatáról, valamint az egzotikus vidéken élő állatokkal való megismerkedéséről. Durrell e művében is kedves és kedélyes világot ábrázol, amelyben az állatok éppolyan fontos szereplők, mint az emberek. A kötet élvezetes formában az állatvilág csodáira irányítja a figyelmet.

Gerald Durrell: A susogó táj. Budapest, Európa, 2013. 205 p.

A susogó táj a szerző szándékai szerint az Állatkert a poggyászomban című munkája szerves folytatása, ám természetesen annak ismerete nélkül is tökéletesen érthető. Ezúttal az író, felesége és a jól ismert titkárnő, Sophie Argentínában barangolnak, megint csak állatgyűjtő úton, a lehető legkalandosabb, legvidámabb eseményeknek, furcsaságoknak, kacagtató szituációknak a kellős közepén. Az útbeszámoló természetesen a szerző legjobb, legkedveltebb vonásait tünteti fel: a könnyedén folyó elbeszélésművészetet, a szinte hihetetlen állat- és természetismeretet, a derűs humanizmust és a humor kifogyhatatlan bőségét. Minden Durrell-kedvelő keresni fogja, de a szerzővel való ismerkedést érdemes ezzel a művel is elkezdni.

Mán-Várhegyi Réka: A szupermenők. Szabó Marcellina titkos naplója. Budapest, Tilos az Á, 2015. 387 p.

A könyv főhőse Szabó Marcellina, azaz Marci, 16 éves átlagos lány. Naplójában részletesen beszámol élete nagy és kevésbé nagy eseményeiről, arról, hogyan birkóznak meg édesanyjával és nővérével a család szétszakadásával, hogyan alkalmazkodnak új életükhöz, hogyan szerez új barátokat, hogyan találja meg az első szerelem. Olyan témákról ír Mán-Várhegyi Réka első, tizenéveseknek szóló könyvében, amelyek minden hasonló korú kamaszt érintenek és érdekelnek, egyben pedig értéket is közvetít, rámutat a zenehallgatás és az olvasás szépségeire, felhívja a figyelmet a Facebook előtt eltöltött idő haszontalanságára, mindezt pedig rendkívül közvetlenül és humorosan, élvezetes stílusban teszi. Mán-Várhegyi Réka 2013-ban JAKkendő díjat, 2014-ben Móricz Zsigmond irodalmi ösztöndíjat kapott.

Mikszáth Kálmán: A tót atyafiak + A jó palócok. Budapest, Osiris, 2009. 230 p.

"A művek világa Mikszáth gyermekkorát idézi föl egyszerű történetekkel, falusi alakokkal, háttérben a gyönyörű tájjal, a fenséges természettel" - olvasható az ifjúságnak szánt kötet előszavában. Mikszáth korai elbeszélő művészetének két tündökletes darabja A tót atyafiak (1880) és A jó palócok (1881). Hősei feledhetetlenek, emlékszünk Olej bacsára és Lapajra, a híres dudásra, Bede Annára és a pogány Filcsikre. Akaratlanul is visszaidéződik bennünk történeteiknek babonás modernsége, amelyet Mikszáthnál a józan megfigyelés, a csaknem pozitivisták kritikizmus ellenpontoz. A két kötet az író legjobb, világirodalmi szintű alkotásainak gyűjteménye.

Tjønn, Brynjulf Jung: A világ legszebb mosolya. Budapest, Kolibri, 2015. 128 p.

A Dél-Koreában született norvég író kiváló ifjúsági regényében a kamasz Henrik felnőtté válásának folyamatát követhetjük nyomon. A fiú ugyanazon a nyáron éli meg az első szerelmet, és veszíti el nagybátyját, Simont. Mialatt lassan beérik szerelme a csodaszép Kjerstivel, tanúja lesz annak, amint édesanyja nagybeteg öccse lassan elveszíti minden erejét. Henrik felidézi a Simonnal töltött szép időket is, a közös élményeket, miközben csupán egyetlen dologra vágyik, hogy végre megcsókolhassa Kjerstit... A komoly témát feldolgozó, ám rendkívül olvasmányos, jellegzetesen rövid mondatokból felépülő, igényes nyelvezetű, lírai, ugyanakkor humort sem nélkülöző ifjúsági regényt érdemes a 14 év fölöttiek figyelmébe ajánlani.

Tamási Áron: Ábel. Trilógia. Ábel a rengetegben + Ábel az országban + Ábel Amerikában.. Budapest, Helikon, 2018. 622 p.

A trilógia fordultatos cselekménye: a csíkcsicsói kiskamaszból a hányattatásaiban megérő fiatalember története. Az első részben (Ábel a rengetegben) a címszereplő erdőpásztor a Hargitán; a másodikban (Ábel az országban) egy vándor fogorvos kísérője szerte az országban; a harmadikban (Ábel Amerikában) pedig szerencsét próbáló székely legény a tengeren túl. Ábel az életben maradás és a hazatalálás példázatos alakja, aki eszével, természetes észjárásával és nemes jellemével lesz úrrá a természet viszontagságain és az emberi ellenségességen. Kalandorozata természetes módon pikareszk regényt idéz, amely több tekintetben a nevelődés regény elemeit is hordozza. Gondolatai, érzései és naiv sejtései, természetes vágyai a létfilozófiai rétegre mutatnak, a jobbik én győzelmének etikáját is fölillantva. Az író ábrázolásmódja viszont a transzszilvanizmus nép- és tájszemléletét mutató poétikus realizmus diadalát jelenti. Így tehát az első rész jellegzetes havasi pikareszk; a másodikban meghatározó szerepet kap a groteszk - hiszen a havasi fiú szemében az ország (a királyi Románia) valami torz képződmény; a harmadik részben a naiv Ábelt ismerjük meg. Viszont mindhárom kötet - a váltakozó láttatás mellett - a küzdelmes sorsú székelység helytállásának halhatatlan példázata.

Gárdonyi Géza: Aggyisten, Biri és más novellák. Budapest, Unikornis, 2000. 231 p.

Az író három kisregényét közreadó kötet címadó, megindítóan szép írása a falu két ellenséges családja gyermekeinek, Kelesse Palinak és Mács Birinek a gyűlölet talaján megéledő szerelmét rajzolja meg. A Leányzó főszereplő, a vak Olajos István és a csúnya, szeplős Etelka is szomorú és tragikus esemény következtében találhatnak egymásra és lesznek boldogok. Etelka vőlegényének ugyanis nyoma vész a háborúban és városi zenekarban helyére lépő vak fiú számára a lány hangja - szemben a külsejével - gyönyörű. A Ki-ki a párjával cím novellában a halállal állítja szembe a szerelmet Gárdonyi. Hősnője Olga tüdőbaját gyógyítani utazik az erdélyi falucskába, ahol megismerkedik a szintén nagybeteg Sipos Csabával. Kettejük sorsközösségéből lassan megszületik az a szerelem, amely sajnos nem lehet erősebb halálnál, hiszen a tél mindkettőjüket elragadja az élők sorából. H. Bagó Ilona tanulmányértékű Utószava egészíti ki a tizennégy éves kortól a legszélesebb körű ajánlásra érdemes kötetet.

Townsend, Sue: Adrian Mole újabb kínszenvedései. Budapest, Gabo, 2009. 253 p.

Az Angliában élő 15 és fél éves Adrian Mole tükörképe egyik napról a másikra megváltozik: elálló füleket, nagy méretű orrot és vöröslő pattanásokat mutat. Emellett kamaszszívét lánypajtása, Pandora iránt érzett szerelem gyötri, de a lány csak a kombinéja csipkeszegélyét engedi megérinteni, s kapcsolatukat kizárólag "szellemi" alapokra kívánja helyezni. Adrian nem érti "zűrösen" élő szüleit sem, akik ráadásul "lehetetlen" igényeikkel nehezítik életét. A rendszeresen írt, különböző kiadóknak elküldött versei is csak langyos fogadtatásra találhatnak. Csoda-e, ha ez a sok meg nem értés gyötrő, zaklatott érzelmeket és gondolatokat okoz? Adrian, bár látszólag alkalmazkodik a sokféle követelményhez, igazában nem találja a helyét. Naplójának vallja meg gondjait - érzékenyen és sok-sok humorral mutatva be egy önmagát, a helyét kereső kamasz fiú "lelki kínszenvedéseit".

Mikszáth Kálmán: Akli Miklós. Budapest, Édesvíz, 1998. 187 p.

A regény főszereplője Ferenc császár - aki II. Józsefet követte a Habsburg uralkodók sorában - udvari mulattatója: jó kedélyű, szellemes, csavaros eszű, és korántsem riasztó külsejű férfi. Fenséges kenyéradó gazdája egy kislányt bíz gondjaira: legyen a gyámja az árvának, akinek apja a császárért áldozta életét. Az eleinte tisztán apa-gyermek viszony az idő múlásával lassan átadja helyét a szenvedélyes szerelemnek, ami azonban csak lányrablás, világpolitikai bonyodalmak, vetélytárs jelentkezése és még sok egyéb kaland után érkezik el a beteljesüléshez. - Mikszáthnak ez a műve mese inkább, mintsem történelmi regény - elsősorban a gyermekek olvasmánya.

Montgomery, Lucy Maud: Anne az élet iskolájában. Szeged, Könyvmolyképző, 2017. 308 p.

A regényben teljes szépségében, gazdagságában kibomlik Anne jelleme. Az öreg Matthew és nővére, Marilla óvó szeretetében nevelkedő lányka kilép a gyermekkor védettségéből az életbe. Elvégzi a főiskolát, visszatér szülővárosába, s tanító lesz a helyi iskolában. Kis tanítványainak igyekszik visszaadni mindazt a szeretetet, amit ő kapott hajdanán. A romantikus, szép leányregény, amely előzményétől függetlenül is élvezhető, bizvást számíthat a kamaszlányok érdeklődésére.

Montgomery, Lucy Maud: Anne családja körében. Szeged, Könyvmolyképző, 2012. 348 p.

A kanadai író nő századfordulón megjelent világsikerű regénysorozatának hatodik darabja a kötet. Nagyot lép előre az időben; kilenc esztendő telt el azóta, hogy a főszereplő elbúcsúzott az Edward-szigeti falucska kedves házáitól, nevelőszüleitől, akik otthont adtak az árva kis Anne Shirleynek. Kilenc esztendeje él Gilbert Blythe orvos oldalán Glen St. Maryben, a Zugolynak becézett szép kis házban. Öt gyermek édesanyja, boldog és harmonikus élete van férje oldalán gyermekei körében, akik várják az új kis testvér megérkezését. A napsütötte ég azért időről időre beborul Anne fölött is; hol az emberi rosszakarat, hol saját aggodalmaskodásai keserítik. Kétségek emésztik, vajon Gilbert szereti-e még, és igen meggyötri férje kellemetlenkedő nagynénje. De a gyermekszoba lakói - Walter, Jem és Shirley, a tündéri vörös fürtjeivel Diana, Nan és Rilla - és persze Gilbert is mindig segítenek elűzni a felhőket. A romantikus regény, mely előzményeitől függetlenül is élvezhető, számíthat a kamaszlányok érdeklődésére. Az Anne-regények alapján készült filmsorozatot Váratlan utazás címmel többször is láthatták a televízió nézők.

Montgomery, Lucy Maud: Anne és a Szivárvány-völgy. Szeged, Könyvmolyképző, 2008. 288 p.,

A kanadai író nő századfordulón megjelent világhírű regénysorozatában az árva kis Anne Shirley életét írta le gyermekkorától felnőtt asszony koráig. Az 1926-ban megjelent Anne és a Szivárvány-völgy a sorozat hetedik darabja, melyben ott folytatódik a történet, amikor Anne már Gilbert Blythe orvos felesége, hatgyermekes családanya, s "fiókái" közül már csak Shirley és Rilla kicsi, a többiek iskolások. Felnőtteket és gyerekeket a pihenésre, a gondtalan órák eltöltésére hívogatóan várja a közeli Szivárvány-völgy, melyet - a képzelet szabadon szárnyalva - tündérekkel, manókkal népesít be. Ám akadnak olyanok is, akik a vaskosabb valóságot részesítik előnyben; a rosszcsont Meredith gyerekek ugyancsak felbolydítják a kis kanadai falucska, Glen St. Mary nyugalmas életét, de végül is minden jóra fordul, s visszatér a béke. A romantikus regény, mely előzményeitől függetlenül is élvezhető, számíthat a kamaszlányok érdeklődésére. Az Anne-regények alapján készült filmsorozatot többször is láthatták a televízió nézők.

Montgomery, Lucy Maud: Anne férjhez megy. Szeged, Könyvmolyképző, 2007. 280 p.

A kanadai író nő Anne-regényei közül az ötödik kötetben ifjú menyasszonyként lép az olvasók elé Anne Shirley, az egykori árvalány, miközben szerető nevelőszüleitől, Avenloe falucska lakosaitól, gyermek- és ifjúkora kedves színhelyétől, a Zöldmanzárdos háztól búcsúzik. Az esküvő után Gilbert Blythe orvos oldalán megérkezik Glen St. Marybe. Kis ház várja, kert, a falu feletti dombtetőről látszik Négy-Szél kikötője, s azon túl a zord, ám nyugalmas tenger. Az ifjú házások boldog napjait, az első közös karácsonyt élék, s úgy látszik, Anne jól választott, megtalálta az "igazit". Megszüli kislányát, de Joyce gyengécske csecsemő, meghal. Anne lassú lábadozása közben szerető férje ad enyhülést bánatára. Számos kitűnően egyénített szereplő bukkan fel a regényben: Jim Boyd kapitány, az öreg

Dave doktor és hitvese, a titokzatos, szomorú sorsú Leslie és mások - az ő élettörténetük is beleszövődik a történetbe. A romantikus lányregény előzményeitől függetlenül is élvezhető.

Montgomery, Lucy Maud: Anne gyermekei a háborúban. Szeged, Könyvmolyképző, 2009. 341 p.

A kanadai író nő századfordulón megjelent világhírű regénysorozatában az árva Anne Shirley életét írta le gyermekkorától felnőtt asszony koráig. A klasszikus regénysorozat 1921-ben megjelent nyolcadik, utolsó kötetében a "babaház" békés idilljébe beleszól a történelem, s a többgyermekes édesanyát, Annet súlyos próbatétel elé állítja: fiai a frontra mennek, lányai is igyekeznek kivenni részüket a segítségadásból. Anne mellett Rilla áll, a tizenöt éves kamaszlány. A regény, mely négy esztendő krónikája, nagyjából az ő naplójából bontja ki a történeteket - az otthon maradtak tevékenységét, és a világba szakadt családtagok sorsát. A romantikus regény, mely előzményeitől függetlenül is élvezhető számíthat a kamaszlányok érdeklődésére. Az Anne-regény alapján készült filmsorozatot többször is láthatták a televízió nézők.

Montgomery, Lucy Maud: Anne karácsonya. Szeged, Könyvmolyképző, 2008. 148 p.

A kiadó ebben a kötetben a kanadai író nő Anne Shirley-történeteiből a karácsonyi és újévi ünnepkörhöz kapcsolódó elbeszéléseket adja közre. A magyar nyelven első ízben napvilágot látott bájos, szívmengető, csipketerítő, kalácsillatos békebeli hangulatot közvetítő írások ezúttal sem fognak csalódást okozni a romantikus lányregényeket kedvelő ifjú olvasóknak: bár akadnak nehézségek Anne életében, a történetek végére a szeretet és az igazság mindig győzedelmeskedik a bajok felett.

Montgomery, Lucy Maud: Anne otthonra talál. Szeged, Könyvmolyképző, 2011. 330 p.

Az idős Cuthbert testvérek, Marilla és Matthew, úgy döntenek, hogy a hopetowni árvaházból egy eszes, beleváló, tíz éves fiúcskát fogadnak örökbe, „aki elég idős már ahhoz, hogy azonnal rá lehessen bízni egy-két munkát, de elég fiatal, hogy a rendes nevelés fogjon még rajta”. A legnagyobb döbbenetükre a kért jókötésű fiú helyett, egy vézna, vörös hajú, szeplős arcú kislány érkezik, aki ráadásul rengeteget beszél. Első gondolatuk, hogy visszaküldik a gyermeket az árvaházba, ám az élénk fantáziával megáldott, eleven, melegszívű és szeretetre éhes Anne - bár időről-időre bajba keveredik és gyökeresen felforgatja Cuthberték megszokott, egyhangú életét - hamarosan rabul ejti szívüket. Anne életútját otthonra találásától első tanítói munkájáig nyomon követő könnyes-vidám történet feledhetetlen élményt ígér a romantikus történeteket kedvelő tizenéveseknek – elsősorban is lányoknak.

Montgomery, Lucy Maud: Anne új vizekre evez. Szeged, Könyvmolyképző, 2011. 307 p.

Szerelmes leveleket visz a posta Summerside és Kingsport között; Anne Shirley, a frissen végzett bölcsészdiplomás lány sűrűn ír vőlegényének. Beszámol örömeiről, de gondjairól is, Anne ugyanis a városka középiskolájának az igazgatónője, de kinevezését nem mindenki vette jó néven. Három esztendő könnyes-vidám történései elevenednek meg a regényben, s mire Anne és Gilbert esküvője elérkezik, kiderül, mennyi minden érhető el türelemmel és szeretettel. Megváltozik a keserű, tüskés Katherine Brooke, Anne tanártársa, és megjuhászodik Anne kis pártfogoltjának, a félárva leánykának rideg, örökösen zsémbeskedő nagymamája.

Montgomery, Lucy Maud: Avonlea-i krónikák. Szeged, Könyvmolyképző, 2008. 218 p.

A Prince Edward szigeten fekvő Avonlea már ismerős helyszínnek tűnhet föl a kanadai író nő romantikus lányregényeitől – többek között Anne Shirley, az árva, vörös hajú kislány életét gyerekkorától felnőtt asszony koráig nyomon követő történeteket – kedvelő olvasók előtt. A magyarul első ízben megjelent kötet novelláiban - bár Anne is színre lép – mégsem ő játssza a főszerepet, hanem a tengerparti kisváros lakói, akik ha ünnep alkalmával összegyűlnek, kifogyhatatlanok a szívszorítóan szép vagy éppen humorral átszótt avonlea-i krónikákból. Figyelemre méltó például a már kissé korosodó jegyespár Theodora és Ludovic esete, akik tizenöt év után csak Anne fondorlatos közbejárásának köszönhetően tudnak dűlőre jutni a házasságot illetően. De

szóbeszéd tárgya a gazdag, szűkmarkú és rendkívül büszke Öreg Hölggy önfeláldozó, mély szeretete egykori szereleme árvaságra jutott lánya iránt, és szinte mindig találgatásokra ad okot a szépséges Lucinda és jóképű Romney különös kapcsolata is, akiknél reménytelenül várja már sok éve a család, hogy az összezőrdült szerelmesek megtörjék makacs hallgatásukat. A tizenkét szívmengető, varázslatos történetet érdemes ajánlani a tizenévesek – elsősorban is – a lányok körében.

Montgomery, Lucy Maud: Avonlea-i krónikák 2. Szeged, Könyvmolyképző, 2010. 235 p.

A kötetben a kanadai író újabb tizenöt novelláját olvashatjuk, amelyek természetesen az Avonlea-ban játszódó korábbi történetek hangulatát idézik. A humort sem nélkülöző, kedves elbeszélésekben számtalan egymásra találásnak lehetünk tanúi. A főhősök között találunk olyan testvéreket, akik évekkkel ezelőtt hátat fordítottak egymásnak, ám egy árván maradt kislány meghozza számukra a kibékülés lehetőségét. Az egyik történetben férj és feleség találja meg az utat egymáshoz, még hozzá az esküvőjére készülődő lányuk jóvoltából. A másikban önző mostoha fondorlatával elválasztott szerelmesek találkoznak újra, még éppen időben, mielőtt a lány valaki máshoz menne férjhez. Arra is találunk azonban példát, amikor egy vénkisasszony képzeletbeli udvarlója elevenedik meg, olyannyira, hogy ez a történet sem végződik azután mással, mint szerelmi házassággal. A romantikus történetek tizenéves lányoknak ajánlhatók. Előzménye: Montgomery, Lucy Maud: Avonlea-i krónikák

Janikovszky Éva: Aranyeső. Budapest, Móra, 2009. 287 p.

A regény főszereplőjét, Burián Ágneszt egymást érik a csalódások: nem veszik fel az egyetemre, majd hirtelen elhatározással beiratkozik az ápolónőképzőbe, de nehezen tud beilleszkedni új osztálytársai közösségébe és a kórház szigorú rendjébe, ráadásul kiábrándul szerelméből a csinos orvostanhallgatóból is. A kisebb-nagyobb kudarcok már-már megtorpanásra készítik, de a nehézségek végül megedzik akaratát és kitart a választott élethivatás mellett. A felnőtté válás reményekkel és csalódásokkal teli időszakát ábrázoló történet a tizenéves korosztály szórakoztató és tanulságos olvasmánya. (Lányoknak)

Jókai Mór: Az arany ember. Budapest, Kossuth, 2015. 510 p.

Jókai egyik legismertebb regénye 1872-ben jelent meg folytatásokban, majd 1873-ban öt kötetben. Ezúttal szülőföldje, Komárom hagyományaiból választott főhőst: Tímár Mihály a Szent Borbála nevű vontatóhajó biztosa, aki hajójával, utasaival és rakományával a Vaskapu sziklái között menekül magyar földre. Utasa, Ali Csorbadzsi az úton meghal, és Tímárra bízta leányát, Tímeát. Tímár a váratlanul megtalált vagyonnal feleségül kéri a lányt, aki viszontszerelem nélkül megy hozzá, megmentőjéhez. Házasságuk azonban nem boldog, Tímár egyre többet tartózkodik a Senki szigeten, Noémi és édesanyja társaságában. Válast ajánl a feleségének, de az csak Tímár tévedésen alapuló halálhírét hallva megy hozzá régi szerelméhez, Kacsuka hadnagyhoz. A főhős árnyalt lélekábrázolása, a környezet részletező leírása a Jókai-romantika egyik legizgalmasabb darabjává teszi a regényt.

Montgomery, Lucy Maud: Az arany út. Budapest, Európa, 2000. 299 p.

A regény főszereplői a Váratlan utazás című regényből megismert szereplők unokái, akik a szülők, nagyszülők neveit kapták a keresztségben. A King testvérek, Felicity, Cecily, Felix, Den és barátaik, valamint a náluk vendégeskedő unokatestvér, az élénk fantáziával megáldott Sara Stanley a Prince Edward szigeteken nyaralnak, hogy megismerkedjenek szüleik egykori otthonával. Kalandjaik és a kisváros lakóinak mindennapjai elevenednek meg a történetből, amelyben köznapi valóság és költészet fonódik egybe, visszaidézve a századelő angolszász világát. A kamaszlányoknak ajánlható regények önállóan, egymástól függetlenül is érthető, élvezhető történetek.

Fehér Klára: Bezzeg az én időmben. Budapest, Móra, 2013. 224 p.

„Bezzeg az én időmben...” A Horváth lányok édesanyja mindig így kezdi elbeszéléseit a régi időkről. Az unásig ismételt frázisra a testvérek közül egyedül, Kati - a regény főhőse – figyel föl, mert bár megpróbáltatásokból neki is jut éppen elég, szülei megismerkedésének és eljegyzésének történetét

mindig szívesen meghallgatja. Nem véletlenül, hiszen a végzős tanárjelölt, Laci alakjában az ő életében is megjelenik a szerelem. A fiatalok közös jövőjüket tervezgetik, amikor a valóság durván beleavatkozik az életükbe: Magyarország hadba lép, és a fiúnak be kell vonulnia. Az 1940-es években játszódó cselekmény néhány hónapja alatt egy akkori tizenöt éves lány konfliktusait, érzéseit, vágyait, az első bálra készülődés örömét, a szerelem kibontakozásának meghitt pillanatait követhetik nyomon a mai kamaszlányok, s közben eltűnődhetnek a címadó frázis mögött megbújó kérdésen: miben volt más, és vajon tényleg más volt az élet akkoriban? A - szomorú történelmi háttér ellenére - humoros helyzetekben bővelkedő, bölcs derűvel elmesélt történet napjainkban is népszerűsége számíthat körükben.

Defoe, Daniel: Bob kapitány. Budapest, Mágus, 2000. 199 p.

A könyv az író klasszikus kalandregényének, a Singleton kapitánynak rövidített, az ifjúság számára átdolgozott változata. Két, lényegében egymástól független részből áll: az elsőben a főszereplő hányatott gyermek- és ifjúkora, valamint meggazdagodásának története olvasható. A második részben a főhős - miután eltékozolta a vagyonát - kalózkodásra adja a fejét, majd megbánva bűnös életét, visszatér Angliába. A kötet a kalandregények izgalmait kínálja a kamasz fiúk számára.

Fekete István: Búcsú. Budapest, Szent István Társulat, 2009. 418 p.

A kötetbe válogatott novellák nagy része a Régi karácsony című kötetben már megtalálható volt (Régi karácsony, Tél, Karácsonyi gyertya, Karácsonyi éjjel, Betlehem) A Búcsú egyik értelme szerint vidám falusi népnépzést jelent, amely valamikor az új templomok felszentelésének napja volt. S mint az egykori tarka kirakodóvásár színterén a portékák, úgy sorakoznak a kötetben a kedves, humoros, és olykor szívszorító elbeszélések. Az állatok, melyek állandó főszereplői az író történeteinek, megannyi színnel jelenítik meg szerzőjük mélységes emberségét, humanizmusát (A pumi, Gólyamadár, Bárány, A medve, Rigó Mari). A húszas-harmincas évek Magyarországának nyomorúsága az istenhívó ember humorával fűszerezve itt valamiféle békét árasztó, szeretettel teli világot mutat (Hó, Régi karácsony). A legkedvesebbek talán azok a történetek, melyeken a gyermekkor huncut ravaszdisága süt át, hiszen ifjúságának szép emléke mindvégig bearanyozta az író életét (Régi húsvét, Az óra). Fekete István novellái örökbecsű értékek.

Jókai Mór: Egy magyar nábob. Budapest, Kossuth, 2008. 431 p.

A régi és az újabb kritika egyaránt az író legjobb művei közt tartja számon az Egy magyar nábobot, mely alapjában véve egyetlen nagyszabású anekdota elbeszélése epizódfejezeteken keresztül. A nábob, Kárpáthy János, aki a régi magyar nemesség tipikus képviselője, egy durva, kegyetlen névnap tréfa hatására megpróbálja levetkőzni régi önmagát, a társadalomra haszontalan, féktelen kicsapongásokba menekülő énjét. A reformkor fellendítő ereje, a körülötte megjelenő nagyszerű figurák és a hozzá menekülő polgárlány, Mayer Fanny segítik abban, hogy elinduljon a haladó magyar nemesség útján, és élete végén példaszerű, fenséges aggastyánként jelölhesse ki újszülött fiának, Zoltánnak az emberhez egyedül méltó, hazafiúi pályát. Jókai túlzó, hiperbolikus romantikája ebben a regényben érezhető talán a legkevésbé, bensőséges tárgyismerete, nemes irányzatossága, életszerű epizódtechnikája, alakrajzainak gazdagsága, vonzó humora, elégikus hajlamai viszont itt állnak össze leginkább egységes regénytónussá.

Tamási Áron: Egyenes Tóbiás. Kolozsvár, Polis, 1994. 239 p.

A gyermekekhez szóló novellaválogatás talán még sűrítettebben mutatja föl a Tamási-kispróza jellegzetességeit, mint a válogatás alapjául szolgáló életmű-hosszmetszet, az Összegyűjtött novellái 1-2. Dávid Gyula kolozsvári irodalomtörténész, a kötet összeállítója ügyelt arra, hogy a kisebbek előtt megmutatkozzék Tamási Áron szülőföld-varázslata, amelyben ember és természet csaknem azonos jelentőségű fogalmak; érdes valóság és kedves móka egy tőről fakadók. A góbés dialógusokra épülő "feleselő novellák" cselekményt dinamizáló jellege; a napi realizmus és a népmesei abszurd közelsége; a naiv hősök komolykodása és a fölnöttek gyermeksége; a jellemképleteket megtestestítő, stilizált alakok és a velük együtt élő táj pontos, hangulatfestő rajzolata. Az ősi, pogány

természetimádat és a keresztényi áhítat Tamásinál együttjáró szellemisége jellemzi állattörténeteit is (János nemzései); a pompás tájban balvégzetű sejtelmek, hajdani árnyak is átlibbennek (Kikelet). A havas a természetben élő ember drámai küzdelmeinek is tere, amely minden vadsága mellett is nemesebb összecsapások színhelye, mint az emberi világ sokszor alantas zűrzavara (Hegyi csata, Harmat és vér). De minden bajon és végzetten fölülkerekedik a győzelmes élet őszerejű indulata, a serdülő hősök induló buzgalma (A legényfa kivirágzik, Piros alma), vagy a székely nép életrevalóságát illusztráló, a Nyíró-prózával rokonságot mutató derűje (Iparos Bimbó, Kivilágított fapiac). A Tamási-novella motívikája már-már modellszerűen az Isten-ember-halál gondolati háromszögből bomlik ki (Rendes feltámadás), amely az élet értelmének keresésévé nemesül. Ezt az értelmet ugyanis a jóság és a szeretet adja hősei sorsához (Hűségés Mártonka). Cselekményében egyszerű, jelentésében többrétű a novellák környezete és emberi világa; telítve az elérhetetlen, ám örökérvényű igazságok vágyával - a jóra termettség ábrázolásával, ahogyan a címadó novellában is olvasható: "a kérdésekre, amiket a világ vagy az emberek feladnak, azokra felelj mindig egyenesen".

Benedek Elek: Erdélyi történetek. Szeged, Lazi, 2005. 227 p.

Benedek Elek életművének java része szülőföldjét, Kisbacont, a hegyekkel övezett, újabban Baróti-medencének is nevezett Erdővidéket örökíti meg. Ezzel találkozunk jelen elbeszéléskötetében is, amelyből az eszményített székely falu képe tárul elénk. A népmesei tömörségű, poétikus, szimbólumgazdag írások többsége igazi "fehér irodalom": szép, jó és igaz hármasságokról, az örök értékek diadaláról, a havasokkal egybeforrt szívű székely ember mindennapjainak szakrális, transzcendens összetevőiről szól. A kötetet Szondy György rövid összefoglalója zárja Benedek Elek munkásságáról.

London, Jack: Fehér Agyar. Budapest, Kossuth, 2015. 223 p.

Jack London hatalmas és igen egyenetlen színvonalú életművének egyik legszerencsésebb korszaka az alaszakai aranyásását követő időszak volt. A nagy élmény elsősorban állatregényekben és állatnovellákban "csapódott le" az írónál, ám ezek a művei - a Fehér Agyar mellett A vadon szava a legjelentősebb köztük - korántsem csupán izgalmas, érdekes állattörténetek. Jack London egyik nagy újítása, újdonsága bennük, hogy állatok sorsán keresztül úgy tudja történeteik hatalmas erejű irodalmi ábrázolását adni, hogy egyúttal állatai nem válnak sápatag szimbólumokká, megmaradnak "hiteles", igazi állatoknak. Fehér Agyar valódi farkas, "aki" kipróbálja, illetve "akivel" a sors kipróbáltatja az összes lehetséges életmódot. Együtt él farkas-testvéreivel kegyetlen, igazságos csordaéletet, lesz belőle mellőzött, kiközösített "magányos farkas", szolgálni kényszerül egy indián faluban kutyaként, miután indián gazdájától, Szürke Hódtól megszökött. Befogják szánhúzó kutyának, megismerkedik a kutyák közt élő farkas "másságának" szenvedéseivel, sikeres, kegyetlen, "embertelen" küzdő kutya lesz belőle, végül olyan helyre, olyan gazdához kerül, aki mellett kihozhatja magából a legszebb, legnemesebb tulajdonságokat, azokat a jellemvonásokat, amelyekben mintegy egyesülnek a farkas és a kutya jellemének pozitívumai. A történet egyfelől izgalmas, kalandregényszerű alkotás, véres küzdelmekkel, szenvedélyekkel, kínokkal és diadalmakkal. Másfelől mélyen filozofikus, "farkasbőrbe bújtatott" antropológiai, nevelődési regény is. Szerzője egyszerre mutatkozik e művében remek kalandregényírónak és igazi nagy epikusnak.

Durrell, Gerald: Férjhez adjuk a mamát és más történetek. Budapest, Ciceró, 2011. 254 p.

A kötet nyolc vidám elbeszélést tartalmaz. A címadó elbeszélés újabb pillanatfelvétel Durrell ismeretlenül is ismerős bolondos családjáról. A kicsit kíméletlenre sikerült ugratásra - mely szerint ideje lenne újból férjhez mennie - a mama sem hagyja magát, és megfelelően visszavág, komoly kétségek közé taszítva magzatait. Telitalálat a sótlan, minden humorérzékét nélkülöző szálloda-igazgató-helyettessel történt találkozás leírása, Ludwig ugyanis szinte kihívja maga ellen a szerző csipkelődő kedvét (Ludwig). Igen mulatságos az ajándékként egy papnak szánt papagáj esete, "aki" matróz gazdájától tanulta nem mindennapi szókincsét (A papi papagáj). Alapos fricskát kap a francia nemesség Esmeralda, a szarvasgombavadász sertés ürügyén (Esmeralda) és az amerikai gazdagok, akiket előadókörútjai során ismert meg a szerző (Fred, avagy a füledt dél üzenete). Durrell ért ahhoz

is, hogy egy alapvetően szomorú esetben is meglássa a mulatságos részleteket, jó érzéssel pécézi ki az emberi gyengeségeket (Az utolsó út).

Jókai Mór: Gazdag szegények. Budapest, Kossuth, 2009. 238 p.

A gazdag szegények 1890-ben született, s kivételes helye van Jókai életművében, mert új színtérrel, a pesti külváros sikátoraival, és új típusú szereplőkkel – iparosok, gyári munkások, nyomorúságosan tengődő elesettek – gazdagítja az író teremtette univerzumot. A mese fő szála egy tisztos, munkában megőszült váltóőr körül bonyolódik. Kapor Ádám hirtelen állás nélkül marad, s álmai netovábbja, hogy bejusson a szegényházba, ennek feltétele azonban, hogy megesküdjön élettársával. Különböző kalandok után végre sikerül a vágyott biztonság: a szegényház. A mese másik szála a felső tízezerhez tartozók világába vezet, ahol a gazdagság, pazarlás, romlottság minden jellemzője megtalálható. Kivétel csak egy akad közöttük: Amelie-Lidia grófkisasszony, aki szerelmi csalódásában hátat fordít e hazug világnak, és a szerény keresetű hímzőnők sorsát vállalja egy közrendőr oldalán. A regény a realizmus és a színpompás romantika keveréke.

Anderson, Laurie Halse: Hadd mondjam el... Budapest, Ciceró, 2013. 262 p.

A tizennégy éves Melinda átlagos amerikai középiskolás, aki egy nyári bulin valami olyat tesz, aminek következtében legjobb barátai, iskolatársai mind hátat fordítanak neki. Az elszigetelt, kiközösített lány szeretne magyarázatot adni érthetetlen viselkedésére, de – bár minden vágya, hogy újra a közösséghez tartozzon – mégsem képes beszélni. A folyton egymással veszekedő szüleire nem számíthat, egyedül Mr. Freeman, a művészetek tanára próbálja meg a benne dúló érzelmek kifejezésére rábírni. Segítségével a tanév befejeződésével végre átszakad a gát, feltörnek a szavak és Melinda egykori legjobb barátnőjének, Rachelnek beszámol a házibulin történtek borzalmairól. A szerző díjnyertes, több nyelvre lefordított, drámai erejű, ugyanakkor az iróniát sem nélkülöző könyve megrázó és elgondolkodtató olvasmány – érdemes ajánlani a főhőssel egykorú lányok körében.

Tolkien, John Ronald Reuel: J.R.R. Tolkien meséi. Szeged, Szukits, 2003. 219 p.

A kötetben helyet kapó négy történet eseményei egyszerre játszódnak a távoli múltban és a jelenben, alakjai egyszerre időtlenül mesebeliek, ugyanakkor hús-vér emberek. A sonkádi Egyed gazda az egyszerű kismember rettenthetetlen hőssé válását példázza, amikor szembeszáll a bajt hozó óriással vagy az országra törő sárkánnyal. A levél központi alakja, a jószívű, de élni és másokra figyelni renyhe, rendre leveleket-fákat álmodó Niggle festő, akit élete értelmének felismerésére kényszerít sorsa. Tündérország üzenetét, a földi életben a szépre való törekvést példázza A woottoni kovácmester szakácsa, Nokes. Ő az, aki az emberek és a munka szeretetét plántálja át utódaiba és örököseibe, a lelkünkben rejtőzködő varázscsillag sorsszerű továbbadásával. Szendrei Tibor által igényesen illusztrált mesegyűjtemény érdekes és örömteli olvasmánya lehet a tíz éven felüli olvasóknak.

Durrell, Gerald: Kalandorok az őserdőben. Budapest, Európa, 2002. 196 p.

A könyvben Gerald Durrell 1950-ben Brit-Guyanában végzett állatgyűjtő-expedícióját írja le a tőle megszokott módon, sok-sok humorral fűszerezve. Társával azért indult útnak, hogy Anglia különböző állatkertjei számára a Dél-Amerika ezen részében honos vadakból, hullókból, madarakból néhány példányt élve fogjanak be. A legjobb vadászterületnek elsőként az Essequibo folyó torkolatának vidéke kínálkozott. Durrell és társai a bennszülöttek és vadászok segítségét is igénybe vették az állatok felkutatásához. A kisméretű ameva gyíkoktól, a harminc centiméter hosszúságú csillogó testű hullótól a nagy uvariig, vagyis a nagy oposszumig, vagy a háromújjú lajhárig sokféle, ezen a tájon élő állatot sikerült csapdába csalniuk. Ezután újabb "vadászterületeket" kerestek, előbb a Rupununi-szavannán, majd a Charity nevű indián falun túl kezdődő és a venezuelai határig tartó valóságos vízi-labirintusban, a folyókkal, patakokkal, tavakkal tűzdelt erdőségek vidékén. Kajmán, óriáshangyász, kapibara (a Föld legnagyobb rágcsálója), rákevő mosómedve, ácsmadár, erszényes béka, pimpmalac és sok más, az európai ember számára különleges élőlény gazdagította a vadászszákmányukat, amelynek megszerzését sok izgalmas kaland, nem kevés nehézség és megpróbáltatás, és számos

mulatságos esemény kísérte. Útjuk és a velük történetek leírása közben Durrell sok-sok természettudományos ismerettel szolgál az őserdők, szavannák, vadzizek világáról, az ott élő állatok életmódjáról. A regényes útleírás mindazoknak élményt kínál, akik szeretik az utazásokról, az állatokról szóló történeteket és az író szolid, mértéktartó humorát.

Fekete István: Kittenberger Kálmán élete. Budapest, Nesztor, 1994. 330 p.

Maradandó emlékű, régi időkbe és messzi tájakra vezető, szellemi utazásra hív a kötet, mely első olvasásban egy érdekes életpálya teljes ívét rajzolja meg; időbontásos szerkezetben a jeles Afrika-vadász, Kittenberger Kálmán (1881-1958) életének krónikáját, gazdag dokumentumanyag (a vadász naplórészletei, visszaemlékezések) felhasználásával. Meggyőző erővel, hitelesen idézi föl az ifjúság epizódjait, a hétfalusi csángók között töltött tanítói éveket, az afrikai gyűjtő- és vadászutak eseménysorát, hogy a hazai föld békéjét, nyugalomát megadó magyarmosói otthon képével zárja az életrajzot. A változó színhelyek közül a legnagyobb terjedelemben Afrika jelenik meg - egzotikus nagyvadjaival, madarainak tarka pompájával. Így lesz a kötet egy másik olvasatában vadászutak izgalmas epizódja, amelyből a "fekete" földrészt érzékletes arcúlatok rajzolódnak ki. Fekete István életművének jeles darabja a kötet; páratlanul színes meseszövésén, plasztikus alakrajzain, természetleírásainak egyszerűségükben is összetett szépségén átragyog az író mély humanizmusa.

Leonardo da Vinci: Leonardo da Vinci meséi. Budapest, Vox Nova Produkció, 2010. 79 p.

Leonardo da Vinci, a reneszánsz polihisztorja ez alkalommal tehetségének egy kevésbé ismert oldalát mutatja meg az utókornak. Fabulái – állat- és növénymeséi – először kerülnek a magyar olvasók elé Rofusz Ferenc Oscar-díjas rajzfilm-rendező művészi összeállításában és Szálinger Balázs József Attila-díjas fiatal magyar költő műfordításában. A kötetbe válogatott huszonnyolc lényegre törő, rövid mese nem mindig szűri le a tanulságot, de a belőlük áradó bölcsesség hol vidáman, hol keserűen a ma embere számára is a létezés alapvető igazságait fogalmazza meg: a mohóság, a kapzsiság, a féltékenység, az irigység veszélyeire figyelmeztet, vagy olyan fontos tulajdonságokra hívja föl a figyelmet, mint az őszinteség, nagylelkűség, segítőkészség. A fabulákhoz huszonnyolc nagyszerű illusztráció – többek között Árendás József, Gyulai Líviusz, Keresztes Dóra, Orosz István, Paulovkin Boglárka, Szabó Levente, Szalma Edit, Szyksznian Wanda, Takáts Márton munkája – társul. A grafikusok életművét ismertető kislexikkal és Leonardo da Vinci rövid életrajzával záruló rendkívül színvonalas kiadványt a diákok széles körében érdemes ajánlani.

Dumas, Alexandre: Monte Cristo grófja. Budapest, Magyar Könyvklub, 1999. 1. köt. 736 p. + 2. köt. 695 p.

A regény hőse Edmont Dantes, akit hamis vádak alapján egy félelmetes szigetbörtönbe zárnak. Tizenöt évi fogság után sikerül megszöknie, de az egykor lelkes fiatalemberből megkeseredett, különálló nábob lesz, aki barátja, Faria abbé jóvoltából szerzett vagyonát arra használja fel, hogy bosszút álljon a Bourbon-restauráció urain és a párizsi társasélet vezéralakjain. Romantikus meseszövése és vonzó hősei okán a regény ma is népszerűsége számíthat a kalandos regényeket kedvelő serdülők körében.

Dickens, Charles: Oliver Twist. Budapest, Európa, 2016. 590 p.

1837/39-ben jelent meg - folytatásokban - Dickens sorrendben második, népszerűségére nézve valószínűleg első számú regénye, mely szinte kezdettől fogva egyszerre számított felnőtt és gyermekolvasókra, anélkül, hogy a kétféle verziót átdolgozással kellett volna létrehozni. Egy, a korban rendkívül divatos regénytípust emel benne magas színvonalra az író: a nagyvárosi rémtörténet, a rablóbandák, csavargók világáról beszámoló romantikus regényt. Az író elkerüli a témában rejlő melodramatikus lehetőségeket, minden kalandosság ellenére aprólékosan realista rajzát adja a múlt század első fele angliai nyomorúságának, a gyermekmunkának, az árvaházi életnek, a lumpenproletariátus világnak. A címszereplő főhős alaposan megmerül ebben a környezetben. A regény igazi, belső feszültsége éppen ebből adódik: a védtelen, kiszolgáltatott kisfiú és a gonoszság szembenállásából, küzdelméből.

Géczi Lajos: Ondava menti népmesék és mondák. Pozsony, Madách - Posonium, 1994. 325 p.

Ondava, a Tisza egyik kicsiny kis mellékfolyója mentében található az a négy község - Kelet-Szlovákiában -, ahonnan mesemondóit válogatta a kötetbe foglalt történetek gyűjtője, szerkesztője, összeállítója. A négy község: Imreg, Szürnyeg, Garany és Hardicsa sajátos kis régiót alkot, meseviláguk tehát szerves egységet képvisel. Géczi Lajos annak a folklorisztikai iránynak a híve (és nagyja), amely a század elején keletkezett, és amely arra tört, hogy a mesélő személyéből kiindulva, a mesélőre koncentrálva adja közre a mesefolklor különböző korpuszait (Ortutay volt ennek egyik kezdeményezője hazánkban). A most megjelent kötet több mint negyven Ondava menti mesélő hitelesen, dialektológiailag is hitelesen lejegyzett meséjét kisebb részben meseszerű mondáját tartalmazza. A kötet mindenben megfelel a modern folklórtudomány követelményeinek: rövid, de nagyon pontos helyszínrajzot ad, jellemzi a meséket adó falvak és népük legfontosabb adatait, beszámol a lejegyzés-gyűjtés mikéntjéről, a mesék nyelvi sajátosságairól, típusairól; függeléként közli a mesék nemzetközi típusszámát, mellékel szójegyzéket, ad magyar-szlovák helynévszótárt stb. is. A kötet tehát kiemelkedő színvonalú, a szakma minden követelményének megfelelő folklór-kiadvány, ám jóval több is annál. Elsősorban mindenkinek való olvasmány, nagyszerű mesegyűjtemény. A nyelvjárási sajátosságok pontos leképezése nem akadály a folyamatos olvasásnak, a mesék típusai (javarészt ún. tündérmesékről van szó) a legnépszerűbb olvasmányfélék képviselik. A mesélők nagyjából a századdal egyidős vagy annál alig valamivel fiatalabb emberek, akiknek szájából hitelesen hangzanak az archaikusabb fordulatok is, de akik már nagyon közel állnak a mai, modern világhoz (nyelvilág is). A mesék tehát egyszerre képviselik az "igazi", klasszikus magyar népmesét, de az ahhoz való modernebb viszonyulást is.

Fekete István: Őszi vásár. Szeged, Lazi, 2010. 243 p.

"Vannak távoli emlékek, amelyek úgy bukkannak fel a múlt óceánjából, mint magányos sziklák, amelyek az idő sűrű ködében aludtak hosszú ideig". Gyermekkorra forrásvidékére megy vissza az írói emlékezet, a felnőttkort meghatározó emlékeket vallatja, megidézi a kisgyermek életének emlékezetes szereplőit, a szülőket, a mezítlábas pajtásokat. Az Őszi vásár első ciklusa, a Gölle gyöngyfüzére - negyvenegy rövid elbeszélés -, amely a magyar novellairodalom legjobb hagyományainak jegyében fogant, s Móra Ferenc varázsos írásainak nyomdokán haladva vall a szív kincseiről - a szeretetről, a barátságról (Aprószentek, Kalapky bácsi, Jancsi, Karácsonykor, Valódi). Az Erdő- mező közel egy tucat írásában élni, lélegezni kezd a természet, s az erdőknek, réteknek, az évszakoknak, s az állatoknak a párbeszéde érvényes üzenetet tolmácsolhat az olvasó számára.

Montgomery, Lucy Maud: Pat úrnő. Szeged, Könyvmolyképző, 2016. 373 p.

Lucy Maud Montgomery regénye ezúttal is Prince Edward-szigetére röpíti kamaszlány olvasóit. Főhőse, Patricia Gardiner – vagy ahogyan mindenki hívja, Pat – az Ezüst Erdő farmon él, ahol minden fa személyes jó barátja, és nem is áll szándékában otthonát elhagyni. Azt szeretné, ha szeretett családjá és barátai körében minden örökre ugyanúgy maradna. Udvarlók jönnek-mennek, Pat azonban az Ezüst Erdőt választja helyettük. Hosszú, örömmel és bánattal szegélyezett utat kell bejárnia ahhoz, hogy ráébredjen, ki is számára az Igazi...

Móricz Zsigmond: Pipacsok a tengeren + A kis vereshajú. Miskolc, Felsőmagyarország, 2000. 215 p.

Móricz Zsigmond két kisregényét tartalmazza a kötet. Az első elbeszélés, a Pipacsok a tengeren a gyermekkori szerelem felejthetetlen élményét idézi föl. Főszereplője az ábrándos természetű "testi dolgokra" ügyetlen Gabi élete nagy próbáját állja ki, amikor a távoli pusztán hirtelen rájuk törő tiszai árvízből megmenti szerelmét, Zsuzsikát. A második kisregény, A kis vereshajú az ifjúság, a tizenévesek életét hozza megérinthető közelségbe. Egy műkedvelő színielőadás kapcsán a szerző első feleségének leánykori világa, a századfordulós felföldi város, Kassa társadalmi élete, szokásai, meghatározó alakjai kelnek életre.

Jókai Mór: Rab Ráby. Budapest, Kossuth, 2009. 414 p.

A Rab Ráby Jókai egyik legrejtélyesebb regénye. Tulajdonképpen szabad átírása Ráby Mátyás 18. század végi hivatalnok német nyelvű emlékiratainak, ám az önmagukban meglehetősen érdektelen irományból Jókai nemcsak vérbő romantikus történetet tudott formálni, de valamiképp a magyar történelem egyik legjelentősebb modell-regényét is megalkotta. Ráby Mátyás II. József felvilágosult, de nemzetellenes, így egyben magyarellenes politikájának híve, ezért szembekerül a nemzeti (de újításra képtelen) nemesi ellenállással. A klasszikus ellentmondás, haza és haladás antinómiája adja a regény igazi feszültségét, és ezen az sem változtat, hogy utóbb a történeti kutatás kiderítette: az igazi Ráby egyszerűen szélhámos volt, beteges hazudozó és spicli. Mikszáth Kálmán mindenesetre úgy vélte, a Rab Ráby az a Jókai-regény, amelyet minden magyarnak a Biblia mellett kellene őriznie.

Szabó T. Anna: Senki madara. Budapest - Budaörs, Magvető - Vivandra, 2015. 51 p.

„Ha madarat szeretsz, égbolt légy, ne kalitka.” Ez a mottója Szabó T. Anna rendkívül igényes nyelvezetű, népmesei elemeket is felvonultató, olvasmányos kisregényének, amely kamaszokat és felnőtteket egyaránt mélyen megérinthet. Tátos, az állatok nyelvén értő, árva juhászfiú a pusztában él Uccu nevű kutyájával, s ritkán találkozik emberekkel. Ő azonban jól érzi magát a természetben az állatok közelében. Egy napon furulyajátékával megbűvöl egy csodálatos madarat: egy különleges szépségű darut. A madár is megbabonázza a fiút, s miután elszáll, Tátosnak se éjjele, se nappala, egyre csak visszavárja a szépséges darut. A madár visszatér, s átváltozik gyönyörű lánnyá. A Hokkaido szigetéről származó, festő Tori ott marad a fiúval, ám ki tudja, meddig tartja mellette a mély szerelem, amely bár gyönyörű, erős kapocs, ugyanakkor gúzsba is köti a lány művészetét... Rofusz Kinga finom, pasztell árnyalatú illusztrációi tökéletesen illeszkednek az első szerelem minden szépségét és fájalmát megidéző, lírai történet hangulatához.

Janikovszky Éva: Szalmaláng. Budapest, Móra, 2011. 224 p.

A regény főhőse Palócz Vera, szegedi gimnazista, impulzív, csupaszív kamaszlány, akinek lelkében és fejében teljes káosz uralkodik. Vera ugyanis folyamatosan szerelemes, a probléma csak az, hogy egy színész, egy karmester és Kolozs János egyformán érdekli a lányt. Az apa meghökkenve figyel leánya érzelmi hullámlásait és igyekszik támaszként szolgálni, de az eseményekből semmit sem ért. Vera szerelmes fellángolásai az ő szemszögéből természetesen halálosan komoly történetek, amelyeket az író a jellegzetes Janikovszky-humorról és nagy-nagy empátiával meséli el kitűnő szórakozást nyújtva ezzel a Verához hasonló korú kamaszlányoknak.

Heltai Gáspár: Száz fabula. Déva, Corvin, 2009. 192 p.

Heltai Gáspár legnevezetesebb munkája, az 1556-ban megjelent Száz fabula című állatmese-gyűjteménye. Nem Aiszóposz eredeti szövegéhez nyúlt vissza, hanem a Stainhövel-féle német kiadást választotta mintául, de a fordításoknak nem sok közük van az eredetihez. Életet vitt beléjük, magyar környezetre formálva írta át őket (pl. A keselyűről, varjúról és csigáról). A fabula jelentése kitalált történet, mese. A bennük szereplő emberi tulajdonságokkal felruházott állatok és növények (pl. Egy számról és oroszlánról; A fenyőfáról és nádszárról stb.) mindig is alkalmasak voltak arra, hogy társadalomkritikát hordozzanak (pl. Egy nemesemberről és az ördögről), visszás jelenségeket, emberi gyengeségeket pellengérezzenek ki (pl. A hollóról és a pávákról). Céljuk, hogy javító szándékú bírálat, tanulságok megfogalmazásával segítsék elő a jobb, igazságosabb viselkedési normák kialakítását (pl. Az agg lóról és agg agárról) - Heltai ebben is a segítségünkre siet, ugyanis a mese után megfogalmazza annak értelmét, melynek értéke gyakran vetekszik magával a mesével. A fabulák érdekes fényben mutatják Heltai társadalomszemléletét - az egész mesegyűjteményt egyfajta polgári világlátás hatja át. A művek erkölcsi-nevelő szándéka alól mind többször elővillan az írás érzéki gyönyörűségébe való belefeledkezés. Közmondások, népi bölcsességek, népszerűvé vált szentenciák jelennek meg lapjain, előadásmódját dialógusok teszik elevenné.

Jókai Mór: Szegény gazdagok. Budapest, Kossuth, 2008. 335 p.

1860-ban jelent meg Jókai egyik legnépszerűbb regénye, a Szegény gazdagok, amely egyben az író legvitatottabb műve is: az utókor művészi értékeit megkérdőjelezte. Mindenesetre olyan

kalandregény, amelynek számottevő társadalmi mondanivalója van. Hátszegit, a kettős életű rablóvezért, akit hol gazdag, gavallér báróként, hol félelmetes rablólovagként, Fatia Negraként látunk viszont, nemcsak morális okokból - vagyis rabló mivolta miatt -, hanem ridegsége, a közügyek iránti érzéketlensége, gőgös arisztokrata magatartása miatt gyűlölteti meg az olvasóval. A cselekmény másik szála a reformkori Pest kapzsi, kereskedő-uzorás világában, Lapussa Demeter családjában játszódik. A cselekmény két szálát Lapussa unokája, a szerelmétől elszakított, Hátszegihez feleségül kényszerített áldozat, Henriette személye köti össze...

Ráduly János: Szép Magdolna. Kolozsvár, Tinivár, 1994. 195 p.

A jeles erdélyi folklorista, a Maros megyei Kibéd meséinek földolgozója ismét gyarapította a Kis-Küküllő mentén fekvő falu ma is elven szájhagyományozású prózakincsének maradandóan rögzített anyagát. A többnyire idős emberektől fölgyűjtött harminc népmese a prózai folklór csaknem minden típusát reprezentálja helyi változatban. Az állatmesékben megjelenített igazságtevő szándék (A kecske és a farkas) és a jóindulattal visszaélő gonoszság (A suhanc kígyó), a Mátyás király megtestesítette igazságszító szigor (Mátyás király és a napszámos; Mátyás király és a dúsgazdag ember), az erkölcsi alapértékekre tanító példázat (Mese Igazságról és Hamisságról) - a magyar népmesekincs morális vonatkozásait tükrözi; azt, hogy a szájhagyománynak nem pusztán a hosszú téli esték egyhangúságát föloldani hivatott szórakoztató funkciója volt, de nagyon is közösségi hivatású műfajként él ma is: erkölcsi alapértékek generációs átörökítését szolgálja. A Kárpát-medence magyar nyelvterületein mindenütt előforduló "klasszikus" szerkezetű és motivikájú tündérmesék (A kígyóból lett királyfi), varázsmesék (A csodálatos zsebkendő) és csodás "karriertörténetek" (A szegény fiúból király lesz) mellett külön csoportot képeznek azok a többnyire emblemikus szövegezésű történetek, amelyek a köznapi élet jelenségeinek vagy egy-egy munka- folyamat (A malomkövek beszéde) epikus illusztrációi, netán érzékelhetően anekdotikus eredetűek (A gazdag asszony lisztje). Ráduly János a közérthetőség érdekében nem eredeti dialektusban, s annak megfelelő fonetikus átírásban közli a mesék szövegét, hanem az irodalmi, illetve köznyelv szólamán, s a kikerülhetetlen tájszavak, archaizmusok magyarázatait a kötet végén megadja. Ugyanakkor megőrzi a mesemondók eredeti szófűzését és a székely tájnyelv grammatikai sajátosságait. A kötet értéke a neves erdélyi grafikus, Sipos László bizarr maiságot árasztó, zárt formákat és mértanias vonalvezetést idéző, a komplex jelentéstartalmakat érzékeltető rajzainak sorozata.

Széchenyi Zsigmond: Ünnepnapok. Budapest, Amicus, 1996. 403 p.

Széchenyi Zsigmond "vadász-önéletrajzának" (Ahogy elkezdődött) folytatásában férfikorának magyarországi és európai vadászélményeit meséli el. Elsősorban apróvadászattal foglalkozik, s egzotikus tájak helyett a magyar és az európai vadászterületeket írja le. Az érdekes élmények leírásán túl a szerző szeretettel és hozzáértéssel szól a különböző vadak természetéről, a vadnevelésről, a természetről, a vadászati tudnivalókról, szokásokról. Az egész kötetből a természetet nagyszerűen ismerő, azzal szinte teljesen összeforrt modern ember képe bontakozik ki. Ugyanakkor okos szóval, önmagával s a várható ellenvetésekkel vitatkozva röviden összefoglalja a vadászszenvedély, a vadászat történetét a kezdetektől egészen máig. Meggyőzően bizonyítja, hogy az igazi vadászat nemcsak a vad megöléséből áll, az igazi vadászember óvja, kíméli, neveli és védi a vadállományt. Természetet kedvelő fiataloknak is ajánlható.

Sütő András: Vadpávamenyegző. Budapest, Tellér, 1994. 208 p.

A Vadpávamenyegző, a címadó ifjúsági kisregény nagyapa és unokája története. Az öreg Medve Mihály és az árván maradt Medve Mihályka, az alig serkenő bajszú legényke együtt járnak a Hargita rengetegét; a tapasztalt erdei ember bevezeti a fiút a maga tudományába, miközben ez egyre önállóbb, egyre többet gondolkodó fiatalemberré válik. Sok-sok kalandjuk voltaképp a természet megtapasztalásának és átvitt értelemben az élet iskolájának "tananyaga". De Mihályka miközben megismeri a szerelmet, a tündéreket és a hús-vér embereket, aligha döntheti el, melyik a kegyetlenebb: a farkasok, vérmedvék vagy a "lelkes lények" világa. Egyes szám első személyű, helyenként naplószerű igaz történeteiben a medvelesek izgalmait idézi föl (Nyáresti medvenézőben;

Volt egyszer egy édesszájú medve) vagy hajdani utazását a Duna-deltában (A Duna titkaiból). Mindhárom hosszabb elbeszélésben a történet, a textus fölszínét a tájleírások, a természet türelemmel kifürkészett jelenségei takarják, de az epizódokból asszociálódó gondolatok a közösségek gondjait idézik föl: a Hargitán élő székelyekét és a deltavidéken élő lipovánokét. A természetben fölmutatott, de mélyebben rejlő gondolatok, a látvány kiváltotta reflexiók, a tréfás-évődő párbeszéd, a csapongó gondolattársítások nyelvi sziporkái mögül mindig föl-fölsejlik az egyszerre nyomasztó és engesztelő érzés: a lélek a maga körében - a családban és a természetben - lehet csak önmaga és lehet csak szabad; ahogy távolodik meghitt köréből, durva és ellenséges világ fenyegeti (Azok a pisztrángos napok).

Montgomery, Lucy Maud: Váratlan utazás 2. köt. Szeged, Könyvmolyképző, 2014. 188 p.

A kanadai író nő ifjúsági regénysorozatának főszereplője a csupaszív, derűs Sara Stanley az ifjú lányoktól kissé szokatlan határozottsággal igyekszik formálni környezetét, így azután különféle bonyodalmak előidézője lesz. Végül azonban mindig kiderül: kincs a háznál a talpraesett Sara. Az Átváltozásokban bátran kiáll kis barátja, a béresgyerek mellett - becsületes jelleméről téve tanúbizonyságot. Az Abigail néni szerelme című epizódban a már nem éppen ifjú jegyespár - idős nénikéje és annak kérője - útját egyengeti a boldogság felé. Ám ennyivel nem is éri be: egy csecsemőt is csempész a szeretett tanti házába (Malcolm és a talált gyerek). A Felicity fogadása a barátság erejét hirdeti, az Arabella King kincsesládájában pedig egy titokzatos örökség, a rejtélyes kék láda körül kerekedik némi bonyodalom.

Montgomery, Lucy Maud: Váratlan utazás 4. köt. Szeged, Könyvmolyképző, 2008. 195 p.

Az azonos címmel megjelent, két-két epizódot tartalmazó ifjúsági regények folytatása ez a 4. kötet, amely az előzőkhöz hasonlóan a tizenkét éves Sara Stanley életének újabb két eseményét eleveníti fel. Az Abigail néni szerelme című epizódban a jószívű, de akaratlanul is állandóan zűrzavart okozó Sara egy már nem éppen ifjú jegyespár - nagynénje és idős kérője - útját egyengeti a boldogság felé. A következőkből az is kiderül, hogy nem éri be ennyivel: egy csecsemőt lop szeretett Abigail nénjének (Malcolm és a talált gyerek).

Montgomery, Lucy Maud: Váratlan utazás. 1. köt. Szeged, Könyvmolyképző, 2014. 222 p.

A kanadai író nő ifjúsági regénysorozatának főszereplője a csupaszív, derűs Sara Stanley, aki családi otthonától távol új környezetével, rokonaival ismerkedik az első epizódban (Sara útnak indul). Váratlan bonyodalmak közé csöppen egy vetített képes iskolai előadás rendezőjeként (Sara és a tűzvész). A messziről érkezett vendég, a bájos Sylvia Grey énekesnői karrierjét egyengeti - az ifjú lányoktól szokatlanul talpraesetten (Éji dal). Két magányos embert hoz össze a Duncan McTavish megjelenése című kisregényben. A kötetzáró Vesztegzárban kalandos módon megismerkedik egy magányosan élő idős emberrel.

Montgomery, Lucy Maud: Váratlan utazás. 3. köt. Szeged, Könyvmolyképző, 2008. 186 p.

Az azonos címen megjelent, két-két epizódot tartalmazó két ifjúsági regény folytatása ez a harmadik kötet, amely az előzőkhöz hasonlóan a tizenkét éves Sara Stanley életének újabb két eseményét eleveníti meg. A Vesztegzárban Sara kalandos módon megismerkedik egy magányosan élő idős emberrel. Az Átváltozásokban bátran kiáll kis barátja, a béresgyerek mellett, nem először téve tanúságot becsületes jelleméről, jó szívéről.

Győry Dezső: Viharvirág. Budapest, Magyar Könyvklub, 1998. 653 p.

A regény keretébe foglalt krónika az 1848-as szabadságharcot előkészületeitől a bukásig követi. Hőse, az író nagyapja, az egykor építésznek tanuló pallérfiú, Miska. Az ő naplója, visszaemlékezései, családja elbeszélései szövik át a hiteles történelmi eseményeket. Győry szűkebb páttriájából, Gömörből indul a történet és oda kanyarodik vissza. A regény mellékalakja főleg ennek a tájnak a szülőttei. Mellettük feltűnnek a kor történelmi személyiségei: Kossuth, Batthyány, Perczel Mór, Bem, Petőfi és sokan mások.

Széchenyi Zsigmond: Csui. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1966. 342 p.

A Csui!... Széchenyi Zsigmond első és egyben legismertebb könyve. Az afrikai vadásznapló máig tartó népszerűségét annak köszönheti, hogy úgyszólván helyszíni tudósítást ad az expedíció mindennapjairól, Afrika állatvilágának valamikori gazdagságáról. A szerzővel együtt bújunk a sűrűbe oroszlánok után, követjük napokig a hatalmas agyaráú elefántot vagy élvezzük a bennszülöttek éjszakába nyúló táncát. Az izgalmas, gyakran humoros kalandokat szakszerű zoológiai és etnográfiai leírások szövik át. A Csui!... nyelvzete az azóta eltelt kerek hetvenöt év alatt mit sem kopott, fényképei pedig olyan értékeket képviselnek, hogy a közelmúltban több önálló kiállításon is bemutatták őket.

Karczag György: Zúgó nyilak. Porta Historica Kiadó, 2015. 411 p.

Történelmi forrásokban is szereplő, valóságos személy a regény főhőse. Az Ákos nembéli Ákos fia, Ernye. Mint királyi szolgálattevő már fiatalon II. Endre udvarába kerül, és nagy szolgálatokat tesz IV. Bélának is. Ott harcol a tatárok ellen vonuló seregben, súlyos sebbel mentik ki a muhi csatából. Ekkor már nagy tekintélyű ember, könnyen hatalomra juthatna a koldussá lett király ellenében, de nem szelídíti meg a hatalomvágy: hű marad országá érdekeihez és törvényes királyához.

Kodolányi János: A vas fiai. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, 2013. 400 p.

A tatárjárás ideje, IV. Béla tragikus küzdelme országa világi és egyházi nagyaival, a „hűségess” szövetségessel, Harcias Frigyes osztrák herceggel, Batunak, a hódításra éhes, mégis megfontolt mongol vezérnek pusztító hadjárata elevenedik meg Kodolányi János jelentős regényében, e szélesen hömpölygő, művészi hitelű krónikában. Gyöngéd szerelem és erőszak diplomáciai cselekedések és belső viszályok, hazaszeretet és árulás, emberi nagyság és önzés váltják egymást, és szövődnek össze a könyv lapjain, mely felidézti történelmünk egyik legválságosabb, de ugyanakkor legérdekesebb korát. Kodolányi írói vállalkozása igen jelentős alkotást hozott létre, mely megjelenése idején alkalmas volt arra, hogy a történelmi regény eszközeivel intse, figyelmeztesse az országot, annak haladó és hazaszerető erőit a német fasizmus terjedésének veszélyére. A könyv értékei, művészi szépségei ma is élvezetet nyújtanak az olvasónak.

Kodolányi János: Boldog Margit. Szent István Társulat, Budapest, 2000. 460 p.

A Boldog Margit általános középkori problémákat, eszméket, különösen az aszketizmust, a világtól való elkülönülés eszméjét vizsgálja IV. Béla különös leányának sorsában. A könyvet ma is élvezetessé teszi Kodolányi történelmi atmoszféra teremtő képessége, hasonlíthatatlanul ízes nyelve, remek stílusa, és a gondosan megkomponált mű alakjainak reális, lélektanilag is indokolt ábrázolása.

Kodolányi János: Julianus barát. Szent István Társulat, Budapest 2001. 800 p.

A Julianus barát – mely most ötödik kiadásban jelenik meg – Kodolányi János egyik legfigyelemreméltóbb alkotása. 1938-ban írta, abban az időben, amikor már Hitler bevonult Bécsbe, kirobbanóban volt a „szudéta-válság”, s lényegében Csehszlovákia tragédiája megkezdődött. A szomszédos ország tragikus sorsában Kodolányi intő példát látott, és írói eszközeivel figyelmeztetni akarta a közelgő veszedelemre mindazokat, akiknek drága volt Magyarország függetlensége, szabadsága, jövője.

A regény a középkorban játszódik ugyan, de olyan politikai szituációban, amelyben a német-osztrák terjeszkedés ugyancsak veszélyeztette hazánkat, és így az írónak lehetősége nyílt arra, hogy a történelmi regény – a középkor eseményeinek keretében – a náci elleni gyűlöletét kifejezze. Ugyanakkor az olvas nyomon követi a regény főhőisének életútját, és szinte maga is részesévé válik mindannak a történésnek, amelynek során Julianus megvalósíthatja gyermekkora nagy álmát, s eljut a Ázsiában maradt magyarokhoz. Az ő sorsával, küzdelmeivel, kudarcaival és sikerével is példát akar mutatni az író: igazán széppé csak nemes célokért, a köz üdvéért, a népért vállalt áldozatok tehetik az ember életét. A középkor nagyszerű rajza, nyelvi erő, érdekes cselekményesség teszik teljessé a regény értékeit.

Makkai Sándor: Magyarok csillaga. Helikon, 2013. 260 p.

„Nincs többé széthúzás s apróka hadnagykok fejedelemségei... Utánam csak egy úr lehet: te, s csak egy akarat: a tied!... Mert különben nincs többé magyar nemzet!” – mondja a haldokló Géza fejedelem fiának István hercegnek, a későbbi királynak, amikor előkészíti őt feladatára, az uralkodásra, a királyi hatalom megteremtésére. Makkai Sándornak a magyar államalapítás születéséről és István királyról szóló történelmi regénye azokat a válságos pillanatokot a 900-as évek végét idézi fel, amikor a magyar urak, élükön Koppány vezérrel szövetkeznek Géza fejedelem központosító törekvései, a kereszténység felvétele ellen, de lázadásukat István leveri, s ezzel megteremti a magyar állam kialakulásának lehetőségét. A mozgalmas, fordulatokban bővelkedő regényben megelevenedik az esztergomi fejedelmi udvar élete, Koppány és híveinek tábora, de megismerheti az olvasó a korabeli szegényeket is, egy Balaton-parti halásztelepülés lakóinak hétköznapijait, s két fiatal minden akadályt legyőző romantikus szerelmi történetét.

Makkai Sándor: Sárga vihar. Kriterion, Kolozsvár, 2009. 484 p.

A Táltoskirály folytatásában Makkai Sándor Magyarország történelmének egyik legtragikusabb időszakát: a tatárjárást örökítette meg. A fordulat, mozgalmas cselekményű regény főhőse ezúttal is IV. Béla, a vívódó, szorongó lelki alkatú fiatal uralkodó, aki terveivel, határozataival és országátalakító elképzeléseivel csaknem mindig magára marad, ellenérzést ébreszt környezetében, de néha az ország egészében is. A sorozatos kudarcok (főként a kunok elleni lázadás) csak növelik magányosságát, s félelmét: Azt a végzetet, amely szerint őt közeli halál fenyegeti. Muhi pusztáról, a vesztes csatából hűséges emberei mentik meg. Életben maradt tehát, minden jóslat ellenére, s a tatárdúlás után „második világalapítóként” óriási energiával és nagyszabású tervekkel fog hozzá az ország újjáélesztéséhez – most már a benne hívő főurak támogatásával és segítségével. IV. Béla története így egybefonódik a tatárjárás mozzanatainak leírásával, az elpusztított ország életének rendkívül szuggesztív, megrázó erejű ábrázolásával – a korszak hiteles és érdekes társadalmi-történelmi rajzával.

Makkai Sándor: Táltoskirály. Helikon, Budapest, 2013. 418 p.

A 13. század harmincas éveinek Magyarországot IV. Béla ifjúkorát, trónra kerülésének történetét, a tatárjárás előzményeit idézi föl Makkai Sándor érdekes, mozgalmas cselekményű, a bonyolult ellentmondásokkal terhes korszakot híven tükröző történelmi regényében. A tatárjárás eseményeit a könyv folytatásában a Sárga vihar-ban írta meg a szerző. Az alig húszéves, koraérett, komor Béla királyfinak nincs helye apja, II. Endre fényűző udvarában: Erdélybe száműzik – feleségét, Máriát is úgy kell megszőktetnie apja fogságából. „Kisebbik királyfiként”, Erdély uralkodójaként készül arra, hogy majd átveszi a trónt, rendet terem az országban, s bosszút áll anyja, a merániai Gertrúd gyilkosain. A királyi udvar hatalomra és vagyonra éhes főnemesei – élükön a nádorral – összeesküvést szőnek II. Endre ellen. A leleplezett összeesküvés híréből megtört király visszahívja kitagadott fiát; de Béla már csak apja temetésére érkezik meg; elfoglalja a trónt, mely körül újabb fenyegető jelek sokasodnak: keletről érkezett utazók a sárga veszedelem, a tatárok közeledéséről adnak hírt. A két háború közötti időszak egyik legnépszerűbb, több kiadást megért regénye ma sem veszített fényéből: lélegzetelállító kalandokban bővelkedő cselekménye, költői ragyogású stílusa feledhetetlen olvasmányá teszi.

Michael Curtis Ford: Attila kardja. IPC Debrecen 2011. 366 p.

Két férfi, két világ, közös sors...

Évszázadokon keresztül Róma uralkodott Afrika vad vidékeitől egészen a hideg Britanniáig. Ám most keletről, a hullámzó fűvű, végeláthatatlan síkságok felől egy eddig ismeretlen ellenség fenyegeti a Nyugatot – és egy olyan férfi vezeti őket, aki nem egyszerűen egy csatát akar megnyerni, hanem az egész birodalmat akarja romba dönteni.

Michael Curtis Ford lebilincselő regényében bemutatja a 4. századi, hanyatló Nyugatrómai Birodalmat, amelynek császárai gyors egymásutánban követik egymást a trónon, és amelyet egyre több irányból fenyeget veszély. Ebben az ingatag időszakban Flavius Aetius hadvezér, aki ifjúkorát

Hunniában töltötte, és aki már-már maga is hunná vált, belekényszerül egy olyan csatába, amelyben nem akar részt venni, ám amelyet nem veszíthet el. Ifjúkorában a hadvezér a vad hunok között élve megtanulta szokásaikat, hogy egy hun akár az élete árán is lerója adósságát, a hunok fejedelme pedig szinte fiaként tekintett rá.

Róma fennmaradásáért küzdő felnőtt férfiként pedig szembekerül azzal az emberrel, aki egykoron megmentette az életét, akitől fél, és akit egyben szeret és csodál – a csatatéren kell szembenéznie Attilával, a legnagyobb, legfélelmetesebb ellenséggel, aki a Római Birodalmat valaha is fenyegette.

Móricz Zsigmond: A nagy fejedelem. Adamo Books 2016.

A legnagyobb szabású magyar történelmi regénytrilógia, a legjelentősebb Móricz-mű második része A nagy fejedelem 1927-ben jelent meg.

Az új fejedelem, Báthory Gábortól romokat és felfordult, megriadt, bizakodásra szinte már képtelen országot örökölt. Bethlen Gábor elhatározta, hogy föl fogja emelni Erdélyt. Ennek az emberfeletti, a magyar történelem egyik legjelentősebb, legnagyobb szabású vállalkozásának elbeszélését nyújtja a kötet. A történelmi regény azonban önéletrajzi elemekkel is gazdagodott. Elsősorban Bethlen házassága válságának rajzában. A robotos, kemény erkölcsiségű hitves, Zsuzsanna fejedelemasszony mellett megjelenik a puritán fejedelem életében egy izgatató szexuális talány is, a démoni vonzású szerető, Báthory Anna. Bethlen két nő között osztja meg szívét. Felesége, Károlyi Zsuzsanna a jóságot, szeretője Báthory Anna a nagyvonalúságot, merészséget, szépséget és romlottságot képviseli. E szenvedély hatalmas erejű megjelenítése a regény egyik legnagyobb tette; legyőzésekor, a válságon való túllépéskor, a regény végén pedig sugárzó többértelmű jelentéssel, ismét felvillan a valahai tündérkirályfi, Báthory Gábor figurája. A diadalmas „nagy fejedelem” az ő nótájára gyűjt.

Móricz Zsigmond: A nap árnyéka. Kossuth, Szekszárd, 2014. 336 p.

A mű az Erdély aranykorának záróakkordja, bár tervezett még egy negyedik kötetet is, a Hadak ura címmel, ám ennek megírásától a kiadó érdektelensége eltérítette. Ez is Bethlen Gábor regénye, fejedelemségének hatodik esztendejéről szól, a férfiszexuálisról, az emberi hűségéről és a harci készülődésről. Móricz Zsigmond így tűnődik egyik vallomásában hősről: „nemzeti hőst kerestem, akiről regényt lehet írni, valakit, aki evvel a néppel nagyot tudott alkotni... Így állapotam meg Bethlen Gábornál, akiben rögtön sok rokonszenves vonást leltem: árva gyerek, maga csinálta ember, s ízig-vérig magyar minden célkitűzésben. Ma már nem látom politikáját a második korszakban annyira magyarnak: őbenne is hatalmi vágy van, s a háborúra is azért indult ki, hogy cseh király lehessen... Az asszonykérdés pedig a Janka probléma. Íme, kilenc éve meghalt, és nincs több asszonyesetem. Soha más nő nem érdekelt »elszánt poéta ceruzámat«, csak a vele való élethalálharc. Ő levonta a konzekvenciákat; én tovább vívódom vele. Ő tett íróvá, s ő tart ma is.” – Nagy íróvá tette. Erdély s a XVII. század magyar és közép-európai történelmét tőle tanuljuk tisztelni is, átélni is.

Móricz Zsigmond: Rózsa Sándor a lovát ugratja. Adamo Books 2017.

Hol voltak már a betyárok, s hol a betyárromantika, amikor Móricz Zsigmond megírta egyik legnagyobb regényét Rózsa Sándorról. Miért volt szüksége éppen Rózsa Sándor alakjára Móriczknak, aki – Ady szavaival élve – „nemcsak temeszteti, hanem támasztani” jött irodalmunkba? Azért, mert a negyvenes évek elejére egy másfajta betyárvilág kezdődött a háborúra készülő Magyarországon, ahol a szegényparasztság olyan kisemmizett volt, mit a szegedi puszták jobbágyai száz évvel ezelőtt. Móricz Zsigmond Rózsa Sándora a néma, a legázolt népből ugrik elő, hogy üssön, s hogy odakiáltsa Szeged város urainak, a Pruksa doktoroknak, kimetszett pandúroknak: „A szögény is ember!” Az író mesélő kedve talán ebben a regényében csap a legmagasabbra. Varázslatos erővel örökíti meg a természetet, az embert, a népet, s csodálatos, égő színekkel festett tájak, nádasok, mezők keretezik a regény nagyszerűen mintázott alakját.

Szélesi Sándor: Kincsem. Könyvmolyképző, Szeged, 2018. 470 p.

A csodakanca igaz története! Egy furcsa szerelem és egy legyőzhetetlen ló... A sors vagy talán maga a végzet rendezte úgy, hogy 1874 tavaszán egy tápiószentmártoni istállóban, Blaskovich Ernő birtokán megszülethetett egy sárga csikó. Ez a csikó annyira darabos mozgásúnak tűnt, hogy amikor a következő tavason vevők érkeztek a birtokra, a többi egyéves lovat elvitték magukkal, ezt az egyet azonban ott hagyták. Mindeközben – ismét csak a sors különleges játékossága folytán – Blaskovich Ernő megpillantott egy kék szemű leányt a Nemzeti színpadán, és lehetetlen dolog történt: a nyugodt életet élő, dolgos természetű és kiszámítható férfi szerelmes lett. A több mint húsz év korkülönbség még talán legyőzhető lett volna, de a leány – Szabó Karolina – egy fejjel magasabb volt Ernőnél, ez pedig különös helyzeteket eredményezett a korabeli társasági eseményeken. Nem könnyű szeretni és nem könnyű Európában lovat futtatni sem. Blaskovich Ernőnek mindkét ok miatt lettek ellenségei. Akadtak, akik úgy gondolták, ha a boldogságot elveszik a férfitől, talán a lovát is le tudják győzni. Kincsem egy vidéki nemesúr és egy ibolyaszemű leány tényeken alapuló, igaz története olvasható e regény lapjain. Egy különleges szerelem és egy legyőzhetetlen ló históriája egy szebb világból

Szentmihályi Szabó Péter: Az avarok gyűrűje. Szépirodalmi, Budapest 1980. 314 p.

Néhány tárgyi emlék, egy-két kikövetkeztethető helységnév és a régészek feltevése: mindössze ennyi állt az író rendelkezésére, amikor a hatodik-hetedik században a Kárpát-medencében élő avar-magyar törzs életének írói megteremtéséhez fogott. Hogy ez a népcsoport létezett-e, s ha igen, hol, hogyan, élt mivel foglalkozott, ma még nem tudhatjuk biztosan, de Szentmihályi Szabó Péter gyakorlott prózáiróra valló kézzel színes és eleven látomást rajzol a Varsány-nemzettség mindennapjairól, a megmaradásért folytatott küzdelmükről. Műve nem csupán izgalmas kísérlet a tárgyi emlékekben és írott forrásokban szegény korszak rekonstruálására, hanem ízig-vérig szépírói munka; hitelességét nem történelmi tények igazolják, hanem a mából a múltba vetített hősök, sorsok és gondolatok érvényessége. Nemcsak rekonstrukció, de nem is csak ürügy a megidézett színtér, hiszen Szentmihályi Szabó Péter nem modellregényt írt, nem egy tudományos hipotézis illusztrálására törekedett, hanem színes álmát akarta megeleveníteni a régmúlt korról, amelyben nagy formátumú hősök születtek, kalandos életutak keresztezték egymást, és tiszta szerelmek szövődtek

Szombathy Viktor: Két kard, két oroszlán. Móra, 1976. 312 p.

Régmúlt, kosztümös korokba vezeti olvasóit e könyv szerzője. Híres felvidéki városokba, amelyeknek derék iparos polgárai olykor vérré menő csetepatékat vívtak egymással hol büszkeségből, hol meg csupán anyagi érdekből. A két szomszéd város, Késmárk és Lőcse harca a szemünk előtt bontakozik ki vámjogi vitákból valóságos háborúvá, amelynek végül is hatalmi szó vet véget, jóllehet akkorra már megkeseredett jó néhány polgár szíve, és csak hajszálon függött a regénybeli szerelmesek boldogsága. Az ízes nyelven megírt, mosolygós humorral fűszerezett regény bővelkedik izgalomba is, váratlan fordulatokban is – miközben hő képet rajzol a történelmi Magyarország két szépségi városának mindennapjairól.

Urbánszki László: Ördöglovas. Szentmihályi, Budapest, 2018. 382 p.

A Keleti Frank Királyság nem feledi csúfos pozsonyi kudarcát. Az öt germán törzs újra összeszedi minden erejét, hogy szétzúzza a fiatal magyar államot. A bajorok, élükön Arnulf herceggel és a mögötte álló egyházi hatalommal, királyságot építenének. Tarkacsu nagyfejedelem széthúzó magyar nemzetséggel vitázik, saját hatalmának korlátai ellen küzd. Agacs, az ifjú felderítő a nagyfejedelem utasítására hírszerzőként érkezett bajor földre, hogy segítséget nyújtson Kadosa ott rekedt sebesültjeinek. Szemtelen ötlettel eléri, hogy Arnulf bajor herceg nemessé tegye fogadott hűgát, Ingét, ha a lány harminc harcost küld a seregébe. A magyar katonák gyepűvidéki gyilkosoknak álcázva, Kadosa vezetésével indulnak az augsburgi táborba. Kadosa megalázó beosztást vállalva keresi az ellenség gyengéit. Mulatságos és életveszélyes kalandokat átélve gyűjti a szükséges tudást... Urbánszki László lebilincselően fordulatos, kalandozás kori regényciklusának harmadik kötetében a 10. századi magyar történelem első évtizede elevenedik meg.

Urbánszki László: Ördögfattyú. Helikon, Budapest 2017. 320 p.

Még tíz év sem telt el a honfoglalás óta, ám a magyar hadak folyamatos harci készültségben állnak. Kalandozásként elhíresült megelőző hadjáratokkal lepik meg a keleti frankokat és a bajorokat, hogy ezáltal védjék meg régi-új hazájukat, a Kárpát-medencét.

Agacs, a szabadként, de nehéz sorba születő, szilaj avar még gyermek, amikor elhagyja a szülői házat. Menekül a szegénység, a nyomor elől, mert „szívébe írva a gyönyörű üzenet”: a világon élni csak a nagyfejedelem dicső harcosaként érdemes. A seregbe vezető út azonban igen rögös – Agacsnak nem csak Patkánytól, a hírhedt rablóvezértől kell megszabadulnia, hanem a fegyveres kézitusa és a lovasjászatot is el kell sajátítania. Kiképzőnek nem is talál kiválóbb tanítót, mint Böngéért, a mester-harcost. Vajon sikerül-e a furfangos, betyárlelkületű kis csibésznek képzett harcosává válni, és a nagyfejedelem századának tagjaként nyeregbe szállni a germánok ellen?

Urbánszki László lebilincselően fordulatós, kalandozáskori regényciklusának első részében a 10. századi magyar történelem első évtizede elevenedik meg.

Urbánszki László: Vérszagra gyűl. Gold Book, Debrecen, 2014. 320 p.

A tatárjárás (1241-42) Magyarország történelmének egyik legnagyobb pusztítása, nemzeti tragédiaként került be a történetírásba és a köztudatba. A legújabb kutatások ugyanakkor arra is engednek következtetni, hogy a tragédia nem volt olyan nagymértékű, mint eddig hittük. A dúlás után hazatérő IV. Béla bár megfogyatkozott, de semmiképpen sem megtört népet talált a Kárpát-medencében. Magyarország hadereje olyannyira erős maradt, hogy a király a „második honalapítás” mellett agresszív, terjeszkedő külpolitikát, többfrontos hadjáratokat folytatott. Országunk a tatárjárás iszonyata után is a térség meghatározó nagyhatalma maradt.

Urbánszki László IV. Béla uralkodásának ezt a második, tatárjárás utáni, küzdelmekkel teli korszakát örökíti meg regénysorozatában. Hősei a kor híres vagy hírhedt alakjai mellett esendő mindennapi emberek, akik erővel és ravaszsággal szállnak szembe a rájuk törő ellenséggel. A nádasok rejtekében veszett farkasként küzdő parasztok, halászok, pásztorok tettei olykor a csataterék hősi eseményeit is felülmúlják.

A Vérszagra gyűl című regény a mongol betörés évében játszódik. A kedélyes nyugalomban élő, mocsárszéli kis faluba (ma Ladánybene) izmaelita kereskedőknek álcázott mongol felderítők, kémek érkeznek. Az idill rémálommá változik, amikor kiderül, hogy a csapat a közelgő, népeket elsöprő fürgeteg előhírnöke: kisebb, de ugyanolyan pusztító szélvihar. A falu népe a mocsár mélyére rejtőzik, és szembeszáll a fürgeteggel. Halászok, parasztok, nők és gyerekek küzdenek a hajdanvolt világ legjobb harcosai ellen a torokszorítóan izgalmas, életszerű hitelességgel megírt regényben.

Hajnóczy Sándor: A kétszívű barát. Magánkiadás, Budapest, 1995. 236 p.

Hajnóczy Sándor a korai középkor magyar kultúrtörténelmének kiemelkedő alakja – Julianus barát – köré szőtte lírai történetét. A regénybeli Julián, aki Béla király parancsára elindul megkeresni az óhazát, három dominikánus szerzetes: Gerard, Franciscus és Petrus kíséretében indul a hosszú útra. Céljuk, hogy egyesítsék az óhaza lakóit az új haza magyarjaival, hogy összefogva elhárítsák a mind érezhetőbb tatár veszélyt. A hosszú út során Gerard – nem bírva a nélkülözést – meghal, s porhüvelyét idegen föld fogadja be. Franciscust és Petrust Julián visszaküldi Alánföldről, hogy hírt vigyenek Béla királynak. A magára maradt aszkéta – a test és a lélek erejében bízva – végül megérkezik az óhazába. Itt kísérti meg a szerelem bűvölete, ám ő “Krisztus felkent szolgájaként” elfojtani kényszerül Torda fejedelem lánya, Hajnal iránt érzett szenvedélyét. Az országába visszatérő Julián hiába hordozza körül a véres kardot: a belviszályok, a világi és egyházi hatalmak torzsalkodásának zaja elnyomja a vészharang kongását. Batu kán pedig megérkezik seregeivel; Hajnal – immár rabláncra fűzve – ismét találkozik Juliánnal, ám a történet végére, amikor boldogságuk beteljesülni látszik, minden odavész egy gyilkos nyílvesző által. A földi kintől megszabadult szerelmesek “Csaba királyfi csillagútján” az örök boldogság felé tartanak. ; A szerző az 1956-os forradalom leverése után mellőzötteen és reményvesztetten élte a magyar értelmiség sorsát; regényét az íróasztalfiók őrizte. A múltba fordulás jövőnek szóló üzenete, a regény veretes, archaizáló

nyelvezete s a téma – főként az ifjúság körében – figyelemre méltóvá teszik e művet, melyet a szerző lányának eredeti dokumentumokból válogatott képanyaga tesz teljessé.

Szombathy Viktor: Holló Csete, a besenyő. Móra, Budapest, 1971. 268 p.

Az oligarchák korában vagyunk, kihalt az Árpád-ház, és még nincs új királya az országnak. Hatalmas – és hatalmaskodó – főurak élnek a nép nyakán, s vívják a maguk önző, véres háborúit. E főurak között a leghíresebb Csák Máté lett, aki a saját birtokain példás rendet tartott, jó királyként kormányzott – az ottani mesékben ma is Mátyusnak becézi a nép –, hanem az ellenséges főurak földjét ott dúlta fel, ahol csak tehetette, ezért aztán mégiscsak fekély volt az ország testén, amire előbb-utóbb Holló Csetének, a derék besenyő fiúnak, könyvünk kalandos életű hőséne is rá kell ébrednie.

Szombathy Viktor: A pénzhamisító. Móra, Budapest, 1984. 226 p.

Körös-körül Rákóczi kurucjai harcolnak a labanc seregekkel. Selmec városa azonban falai mögé húzódik, és önző, fukar módon próbálja védeni biztos polgári nyugalma. A selmeci polgárok is jó hazafiak, sőt vitézek is, ha kell – az önzés meg a zsugoriság mégis majdnem a vesztüket okoz. Szombathy Viktor, A félhold vándorának jól ismert írója mikszáthi derűvel meséli el, hogyan tette lóvá majdnem az egész várost egy olasz nevű pénzhamisító kalandor. Sok váratlan, hol vidám, hol megrázó fordulat után azonban Selmec is – és az olvasó is – jól jár, hiszen az igazságszolgáltatás nem könnyű feladatát éppen Rákóczi, a nagy fejedelem vállalja magára

Szombathy Viktor: Regényes erdő. Móra, Budapest, 1979. 284 p.

E könyv hőse nem szökött meg hazulról, nem is csavarog. Iskolai és szülői engedéllyel járja az országot. Így vetődik el egy bakonyi erdészházhoz, ahol éppen ásatás előkészítése folyik. Hogy ettől kezdve milyen kalandokba bonyolódik. Pompás Feri, az már maradjon ennek az izgalmas, sok szép tájleírásban is bővelkedő regénynek a titka. Annyi azonban bizonyos, ha hősünk kezdetben attól tartott, nem lesz majd élménye, amiről az első őszi dolgozatban beszámoljon, hát nagyon tévedett. Nem is egy dolgozatra, hanem egész regényre való kaland esik meg vele

Szombathy Viktor: A félhold vándora. Unikornis, Budapest, 2003, 404 p.

Szombathy Viktor szokatlan feladatra vállalkozott. Izgalmas, szép regényében szakít a hagyományokkal, és egy török szemével nézve írja le a hódoltság korának Magyarországot. Hőse nem kitalált személy, hanem Evlia Cselebi, a híres török utazó, aki mintha csak arra termett volna, hogy regényhős váljék belőle. Élete során bejárta a török birodalom sok tartományát, megfordult a szomszédos országokban, sok kalandot megért, sok mindent látott és tapasztalt. Útleírása, amelyben a magyar népről oly meleg szavakkal emlékszik meg, nemhiába becses forrása a történetírásnak. Ennek a csodálatosan gazdag életnek valóságos és elképzelt eseményeit fűzi káprázatosan színes csokorba a szerző. Tolla nyomán évszázados vándorlásában új állomáshoz érkezett a gyémántforgós zarándok, a bölcs török, Evlia Cselebi: bevonult az ifjúsági irodalomba.

Szombathy Viktor: Száll a regé várról várra. Madách, Pozsony, 1986. 348 p.

Egy-egy tájegység népi mondakincsének irodalmi adaptációja a leghálátlanabb írói-könyvkiadói feladat. Szombathy Viktor azonban eleve többre vállalkozik a regényes történetek romantikus átköltésénél. A fennmaradt műemlékekben igen gazdag terület váraihoz fűződő eredetmondákat és regéket gyűjti egybe, s azokat az írott történelem sokszor hiányos adataival összevetve a Felvidék sajátos történelmi lexikonját nyújtja. Szembeötlő erénye, hogy elkerüli a történelmi aktualitás látószögtorzulásait. Mértéktartó és ugyanakkor rendkívül fordulatatos történetei mindenkor a folklórörökség szerkezeti, tematikai törvényeihez igazodnak. A Dévénytől Komáromon és Nyitrán át Zemplénig terjedő vidék, várainak története sokban azonos a magyar történelmével. A serdülő gyerekeknek íródott könyv tehát egyszerre gazdagítja a fiatalok földrajzi ismereteit s teszi életszerűvé történelmi tudatukat.

Szombathy Viktor: Megszólal a töröksíp. Móra, Budapest, 1987. 252 p.

Sok regény született már a törökvilágról – ilyen még nem. Ebben nem folyik vér, mégis sok az izgalom, hiszen nem tudhatjuk, milyen sors vár a két rimaszombati polgárra. (Nem tudják ők sem a regény kezdetén.) Sebesült török nagyurat találnak ugyanis, és egy régi parancs szerint kötelesek őt otthonába elvezetni. Csakhogy a töröknek éppen Konstantinápolyban van lakása. Odáig eljutni nem kis dolog. Egyik kaland a másikat éri, az olvasó szorongva lesi, vajon sikerül-e hőseinknek céljukhoz elérniük, jutalom helyett vajon nem rabság vár-e rájuk. És a visszaút? Vajon hazajutnak-e valaha? És az a töröksíp! Vajon mi szerepe van a regényben, milyen szerepe lesz majd Rimaszombat életében? Izgalmas, érdekes, tanulságos regény ez a könyv.

Szombathy Viktor: Az őrnaszád foglyai. Móra, Budapest 1977. 252 p.

A reformkori Magyarország regényből még kevésbé ismert világa elevenedik meg ebben az izgalmas, fordulatos, szép könyvben. Komáromi gyerekek és tutajozó szlovák barátai az erőd mellett horgonyzó őrnaszádon rabokat fedeznek fel. A rabok magyar fiatal emberek, akiket a bécsi rendőrség "rebellis" magatartásuk miatt tartóztatott le. Mi sem természetesebb, hogy a regény kalandos kedvű, derék kis hősei elhatározzák: kiszabadítják a foglyokat. A szabadítás önmagában is veszélyes, izgalmas vállalkozás, és ki hinné, hogy egyúttal elindítja későbbi, veszélyes fordulatoknak

Hunyady József: Jelky András, hét tenger vándora. Unikornis, 2003. 328 p.

Hunyady József ebben a könyvben méltó és szép emléket állít a harmadik magyar kalandozónak Jetting Károlynak. Magával a főhőssel meséli el viszontagságait, így módon a legfantasztikusabb kalandok is hitelessé lesznek. Elejétől a végéig páratlanul izgalmas, lebilincselően fordulatos regény. Az eredeti történet 1797-ben, Bécsben jelent meg német nyelven, ismeretlen szerző kiadásában, az alábbi címen: „Der ungarische Robinson, oder Schicksale und wunderbare Abentheuer Karl Jettings, eines geborenen Ungars” (A magyar Robinson, avagy Jetting Károly, egy született magyar nagyszerű kalandos életsorsa.)

Sienkiewicz: Quo vadis. Európa, 2014. 748 p.

A Quo vadis Nero félelmetes uralkodása idején játszódik. Egy csodálatos szerelem története bontakozik ki a regény lapjain: Vinicus a gazdag patrícius, beleszeret Lygiába, aki királylányból lett római rabnővé. A lány Plautius házában él. Plautius felesége Pomponia, már keresztény, s keresztény Lygia is. Nero udvarába hívja a lányt, s Viniciusnak ajándékozza. Lygia szereti Viniciust, mégis megszökik tőle. A férfi úgy érzi, mindenáron vissza kell szereznie Lygiát. De boldog lehet-e egymással ez a két, olyannyira különböző ember a keresztényüldözés korában? Megérthetik-e egymást? Hiszen mindketten mást tartanak fontosnak az életben, a boldogság s a szerelem sem jelenti számukra ugyanazt. Az ő személyükben megtestesülő kettősség jellemzi azt a világot, azt a kort, melyben élnek. Róma Nero eszeveszett dorbézolásaitól hangos, ember ember után esik áldozatul gyilkos tébolyának. Az új eszme hívei katakombákban bujkálnak, cirkuszok porondján halnak mártírhálát, de a kivégzettek helyébe mindegyre újak lépnek, mert megérett az idő a változásra, s a történelem parancsát nem semmisíthetik meg az égő Róma lángjai sem.

Szélesi Sándor: Jumurdzsák gyűrűje. Alexandra, Pécs, 2014. 400 p.

Egy hold és körülötte öt apró csillag...

Egy talizmán, amelynek bűvös ereje van...

A múlt és a jövő titkai...

Egy New York-i újságíró, aki e titkok nyomába ered...

Jonathan Hunt, a New York Times riportere a családi hagyatékban megtalálja az Egri csillagok egyik első kiadását, s a kötetben két furcsa levelet, melyben egy bizonyos Ábray professzor indultosan magyaráz az időutazás lehetőségéről s arról, hogy bizonyítékai is vannak...

Jonathan Hunt a levelek nyomán Magyarországra, Egerbe indul, ahol egyre rejtélyesebb dolgok történnek vele. Mivel úgy tűnik, nem mindenki örül a felbukkanásának, elhatározza, mindenképpen a végére jár, hogy valóban létezett-e a gyűrű, amely Gárdonyi regényének is egyik kulcsmotívuma...

Miközben a múltból hátrahagyott titkos üzeneteket próbálja megfejteni, a gyűrű évszázados legendája őt is megbabonázza...

Hoffmann: Az arany virágcserep. Helikon, Budapest, 2016. 124 p.

Anzelmus szolid polgári karierról álmodozik, egy napon azonban különös események történnek vele: az Elba-parti bodzafa lombjai között játszadozó arany-zöld kígyókisasszonyok képében betör a poézis mesebirodalma Anzelmus kicsinyes gondok és szegényes örömök láncolatából álló, nyomorúságos életébe. Pontosabban: ekkor fedezi fel az életben a csodásat, a mesését, a költőit – mindazt, ami a józan hétköznapokban megrekedt filiszter számára nem létezik. Innentől megkezdődik a harc Anzelmus lelkéért a két ellentétes világ, a metaforikus és a realista hatalmai között. Csodálatos kalandok és fantasztikus élmények után a küzdelem a szerelem javára dől el: Anzelmus feleségül veszi Szerpentinát, s vele elnyeri a boldogságot jelképező, csodatevő arany virágcserepet.